

»Mladi za napredek Maribora 2015«

32. srečanje

V OSRČJU SODOBNEGA SLOVENSKEGA LJUBEZENSKEGA
ROMANA

Književnost
Raziskovalna naloga

Avtor: HANA DOUGAN
Mentor: DARJA PEČOVNIK STRNAD
Šola: PRVA GIMNAZIJA MARIBOR

Maribor, februar 2015

»Mladi za napredek Maribora 2015«

32. srečanje

V OSRČJU SODOBNEGA SLOVENSKEGA LJUBEZENSKEGA
ROMANA

Književnost

Raziskovalna naloga

Maribor, februar 2015

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici za vodenje in pomoč pri ustvarjanju raziskovalne naloge. Hvaležna sem za čas, ki mi ga je namenila za usmerjanje in podajanje nasvetov ter idej. Zahvaljujem se osebju knjižnic, ki mi je prizadevno pomagalo zbirati potrebno literaturo. Hvaležna sem tudi bratu, ki me je spodbudil k pisanju raziskovalne naloge.

KAZALO VSEBINE

---

1. POVZETEK	5
2. UVOD	6
2.1. CILJI.....	6
2.2. PREDVIDENO NOVO SPOZNANJE.....	7
2.3. METODE DE LA.....	7
2.4. PODATKI O NALOGI.....	7
3. DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	8
4. BIOGRAFIJE IN BIBLIOGRAFIJE AVTORJEV IZBRANIH ROMANOV	9
4.1. MILAN DEKLEVA.....	9
4.1.1. BIOGRAFIJA MILANA DEKLEVE.....	9
4.1.2. BIBLIOGRAFIJA MILANA DEKLEVE.....	10
4.1.2.1. PROZA:	10
4.1.2.2. POEZIJA:	10
4.1.2.3. DRAMA:.....	11
4.1.2.4. ESEJISTIKA:	11
4.1.2.5. MLADINSKA POEZIJA:	11
4.1.2.6. MLADINSKA PROZA:	11
4.1.2.7. MLADINSKI DRAMI:.....	12
4.2. BRINA SVIT	13
4.2.1. BIOGRAFIJA BRINE SVIT.....	13
4.2.2. BIBLIOGRAFIJA BRINE SVIT.....	13
4.2.2.1. PROZA:	13
4.2.2.2. ESEJISTIKA:	14
4.2.2.3. FILMA:.....	14
4.3. DRAGO JANČAR.....	15
4.3.1. BIOGRAFIJA DRAGA JANČARJA.....	15
4.3.2. BIBLIOGRAFIJA DRAGA JANČARJA.....	15
4.3.2.1. PROZA:	15
4.3.2.2. DRAMATIKA:	17
4.3.2.3. ESEJISTIKA:	17
4.4. VINKO MÖDERNDORFER	18
4.4.1. BIOGRAFIJA VINKA MÖDERNDORFERJA.....	18
4.4.2. BIBLIOGRAFIJA VINKA MÖDERNDORFERJA.....	18
4.4.2.1. POEZIJA:	18
4.4.2.2. PROZA:	19

4.4.2.3.	DRAME:.....	20
4.4.2.4.	ESEJISTIKA:	21
4.4.2.5.	OTROŠKA IN MLADINSKA PROZA:.....	21
4.4.2.6.	OTROŠKA IN MLADINSKA POEZIJA:.....	21
4.4.2.7.	OTROŠKE DRAME:.....	21
5.	ROMAN.....	22
5.1.	ZVRSTNA IDENTITETA ROMANA.....	23
5.2.	ŽANRSKI SINKRETIZEM IN ROMAN.....	23
5.3.	LJUBEZENSKI ROMAN	24
6.	LITERARNOTEORETSKA OPREDELITEV	25
6.1.	ZGODBA.....	25
6.2.	DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS.....	25
6.3.	USODNA ŽENSKA	25
6.4.	EROTIČNOST.....	25
6.5.	IRONIJA.....	25
7.	LITERARNOTEORETSKA RAZČLENITEV OBRAVNAVANIH ROMANOV	26
7.1.	PIMLICO (1998).....	26
7.1.1.	OBNOVA ZGODBE.....	26
7.1.2.	MOTIVI.....	30
7.1.3.	TEMA.....	30
7.1.4.	IDEJNO SPOROČILO.....	30
7.1.5.	OZNAKA GLAVNIH OSEB	30
7.1.5.1.	MATJAŽ GODEC	30
7.1.5.2.	NASTJA.....	31
7.2.	CON BRIO (1998).....	31
7.2.1.	OBNOVA ZGODBE.....	32
7.2.2.	MOTIVI.....	35
7.2.3.	TEMA.....	35
7.2.4.	IDEJNO SPOROČILO.....	35
7.2.5.	OZNAKA GLAVNIH OSEB	35
7.2.5.1.	TIBOR	35
7.2.5.2.	GRUŠENJKA KARST.....	36
7.3.	TO NOČ SEM JO VIDEL (2010)	36
7.3.1.	OBNOVA ZGODBE.....	37
7.3.2.	MOTIVI.....	41
7.3.3.	TEMA.....	41
7.3.4.	IDEJNO SPOROČILO.....	41
7.3.5.	OZNAKE GLAVNIH OSEB	42

7.3.5.1.	VERONIKA ZARNIK	42
7.3.5.2.	STEVAN RADOVANOVIĆ	43
7.3.5.3.	LEON ZARNIK	43
7.3.5.4.	JOSIPINA.....	43
7.3.5.5.	HORST HUBMAYER.....	43
7.3.5.6.	JOŽI	43
7.3.5.7.	IVAN JERANEK	44
7.4.	TEK ZA RDEČO HUDIČEVKO (1996)	44
7.4.1.	OBNOVA ZGODBE.....	45
7.4.2.	MOTIVI.....	48
7.4.3.	TEMA.....	48
7.4.4.	IDEJNO SPOROČILO.....	48
7.4.5.	OZNAKA GLAVNIH OSEB	49
7.4.5.1.	NEIMENOVAN PRIPOVEDOVALEC.....	49
7.4.5.2.	IRENA.....	49
8.	OPAZOVANJE OBRAVNAVANIH ROMANOV	51
8.1.	PIMLICO	51
8.1.1.	ZGODBA	51
8.1.2.	DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS	52
8.1.3.	USODNA ŽENSKA.....	53
8.1.4.	EROTIKA	54
8.1.5.	IRONIJA	55
8.2.	CON BRIO	56
8.2.1.	ZGODBA	56
8.2.2.	DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS	57
8.2.3.	USODNA ŽENSKA.....	59
8.2.4.	EROTIKA	60
8.2.5.	IRONIJA	60
8.3.	TO NOČ SEM JO VIDEL	61
8.3.1.	ZGODBA	61
8.3.2.	DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS	64
8.3.3.	USODNA ŽENSKA.....	65
8.3.4.	EROTIKA	66
8.3.5.	IRONIJA	68
8.4.	TEK ZA RDEČO HUDIČEVKO	68
8.4.1.	ZGODBA	68
8.4.2.	DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS	70
8.4.3.	USODNA ŽENSKA.....	71

8.4.4.	EROTIKA	71
8.4.5.	IRONIJA	73
9.	PRIMERJAVA OBRAVNAVANIH ROMANOV	75
9.1.	PRIMERJAVA ZGODB.....	75
9.2.	PRIMERJAVA DOGAJALNEGA PROSTORA IN ČASA.....	76
9.3.	PRIMERJAVA USODNIH ŽENSK.....	78
9.4.	PRIMERJAVA EROTIČNOSTI	80
9.5.	PRIMERJAVA IRONIJE	82
10.	SKLEP	85
11.	ZAKLJUČEK.....	88
12.	LITERATURA.....	89
13.	VIRI	91

1. POVZETEK

V raziskovalni nalogi se ukvarjam s sodobnimi slovenskimi ljubezenskimi romani Pimlico, avtorja Milana Dekleve, Con brio, avtorice Brine Svit, To noč sem jo videl, avtorja Draga Jančarja in Tek za rdečo hudičevko, avtorja Vinka Möderndorferja.

V obravnavanih besedilih opazujem zgodbo, dogajalni prostor in čas, motiv usodne ženske in erotičnosti ter ironijo. Opažam izvirno gradnjo zgodbe in uvajanje različnih tipov pripovedovalcev. Določitev dogajalnega prostora in časa mi omogoča natančnejše prodiranje v zgodbo. Ugotavljam, da se motiv usodne ženske pojavlja kot stalnica v izbranih romanih, kar razumem kot skupno težnjo sodobnega slovenskega ljubezenskega romana. Opazujem prisotnost erotičnosti in ironije in ugotavljam, da pojavnost tako erotičnosti kot ironije omogočata romanom oddaljitev od tradicionalnega ljubezenskega romana. V raziskovalni nalogi dokazujem, da se vsak roman po svoje izogiba sentimentalnosti in melodramatičnosti, ki sta značilni za tradicionalni ljubezenski roman.

2. UVOD

Tema moje raziskovalne naloge je sodobni slovenski ljubezenski roman. Obravnavala bom štiri romane različnih avtorjev:

- Milan Dekleva: Pimlico,
- Brina Svit: Con brio,
- Drago Jančar: To noč sem jo videl,
- Vinko Möderndorfer: Tek za rdečo hudičevko.

Romane želim med seboj čim bolje primerjati, zato jih bom literarnoteoretsko razčlenila in jih nato s pomočjo opazovalnih ravni primerjala. Zanimala me bo gradnja **zgodbe** in način pripovedovanja, določljivost in vpliv **dogajalnega prostora in časa** na zgodbo ter moč in intenzivnost motiva **usodne ženske**. Obravnavala bom tudi **erotičnost** in **ironijo** kot stalnici sodobnega ljubezenskega romana. Z raziskovalno nalogo želim ugotoviti, kako se ljubezen odraža v vsakem od izbranih slovenskih ljubezenskih romanov. Ugotoviti želim, kaj je tisto, kar daje romanom svojevrstnost in odličnost.

2.1. CILJI

Z raziskovalno nalogo želim:

- izvedeti čim več o avtorjih obravnavanih romanov in njihovem literarnem ustvarjanju;
- literarnoteoretsko razčleniti romane Pimlico, Con brio, To noč sem jo videl in Tek za rdečo hudičevko;
- opazovati romane na ravni zgodbe, dogajalnega prostora in časa, usodne ženske, erotičnosti in ironije;
- primerjati gradnjo zgodbe, način pripovedovanja in vpliv dogajalnega prostora in časa, usodne ženske, erotičnosti ter ironije ;
- med romani poiskati skupne težnje in edinstvenost posameznega romana.

2.2. PREDVIDENO NOVO SPOZNANJE

Predvidevam, da bom s pomočjo raziskovalne naloge prišla do naslednjih spoznanj:

- vsak roman je po svoje specifičen in si začrta svojo pot v sodobnem slovenskem ljubezenskem romanu;
- s prodiranjem v osrčje romanov odkrivamo in utemeljujemo njihovo kvaliteto;
- vsak avtor se po svoje odmika od tradicionalnega ljubezenskega romana;
- v romanih lahko še vedno opazimo stalnice ljubezenskih romanov.

2.3. METODE DELA

Pri snovanju raziskovalne naloge bom uporabila naslednje metode dela:

- preučevanje književnih virov;
- primerjanje podobnosti in razlik med obravnavanimi besedili;
- analiza in sinteza ugotovljenih dejstev.

2.4. PODATKI O NALOGI

Naloga vsebuje 91 strani in je v eni mapi.

3. DRUŽBENA ODGOVORNOST

V raziskovalni nalogi posvečam pozornost skupni družbeni dediščini – knjigam. Prebiranje literature nam poleg osebnega doživljanja omogoča večanje bralnih kompetenc in bralne pismenosti, ki sta izjemno pomemben del našega vsakdanjika. Še posebej skrbno bi se morali posvečati branju leposlovja v materinščini. Na ta način bralec pridobi sposobnost prepoznavanja klasične slovenske literature in opazovanja s tem povezanih razsežnosti. Širi si vedenje o estetskem, spoznavnem in etičnem. Razlikovati zna klasično literaturo od trivialne in ju med seboj primerjati. V obravnavanih romanih si lahko ustvari vtis o sodobni slovenski literaturi in spozna stalnice sodobnega slovenskega romana. Branje klasičnih besedil sooblikuje bralevo lastno kritično mnenje in omogoča njegovo samostojno presojanje moralnih vrednot.

4. BIOGRAFIJE IN BIBLIOGRAFIJE AVTORJEV IZBRANIH ROMANOV

4.1. MILAN DEKLEVA

4.1.1. BIOGRAFIJA MILANA DEKLEVE

Milan Dekleva se je rodil 17. oktobra 1946 v Ljubljani tržaškima Slovincema, ki sta se pred vojno preselila iz Trsta v Ljubljano. Umetnost je spremljala družinsko življenje. Mati je bila pianistka, oče pa se je ukvarjal s slikarstvom. Po končani realki se je po bratovem zgledu vpisal na študij elektrotehnike, a si je po prvem letniku premislil in se vpisal na primerjalno književnost.

Pri trinajstih letih je začel pisati pesmi, ki jih je objavljaval v šolskih glasilih, v Mladini in Obzorniku, prav tedaj je tudi prvič javno nastopil. Pozneje je bil sourednik študentske Tribune, Radia Študent in Študentskega kulturnega centra. Ukvarjal se je tudi z glasbo in v sedemdesetih letih igral v glasbeni skupini Salamander. Kratek čas je bil glasbeni pedagog. 14 let je delal v kulturnem uredništvu Ljubljanskega dnevnika, nato pa kot urednik otroškega in mladinskega programa RTV Slovenija.

V času študentskega gibanja se je zanimal za vzhodno kulturo in izdal svojo prvo pesniško zbirko Mushi mushi, ki velja za prvo slovensko zbirko haikujev. Sicer pa je napisal tudi pesniške zbirke, v katerih razkriva celostni pogled na svet, veselje, naravo in človeka. V svojih pripovednih besedilih, romanih in kratki prozi pripoveduje predvsem o življenju intelektualcev. Piše tudi lutkovne in radijske igre, pesmi in muzikale za otroke, eseje ter prevaja dela sodobnih mladinskih pisateljev. Za svoja dela je prejel mnoge nagrade. Leta 2006 je prejel Prešernovo nagrado za življenjsko, pesniško in pisateljsko delo, istega leta pa prav tako Kresnikovo nagrado za roman Zmagoslavje podgan.

4.1.2. BIBLIOGRAFIJA MILANA DEKLEVE

4.1.2.1. PROZA:

- Dekleva, M. (1997): Oko v zraku,
- Dekleva, M. (1998): Pimlico,
- Dekleva, M. (1999): Reševalec ptic,
- Dekleva, M. (2005): Zmagoslavje podgan,
- Dekleva, M. (2006): Izkušnje z daljavo,
- Dekleva, M. (2011): Svoboda belega gumba,
- Dekleva, M. (2014): Benetke, zadnjič.

4.1.2.2. POEZIJA:

- Dekleva, M. (1971): Mushi, mushi,
- Dekleva, M. (1978): Dopisovanja,
- Dekleva, M. (1979): Nagovarjanja,
- Dekleva, M. (1984): Narečje telesa,
- Dekleva, M. (1987): Zapriseženi prah,
- Dekleva, M. (1988): Odjedanje božjega,
- Dekleva, M. (1990): Panični človek,
- Dekleva, M. (1992): Preseženi človek,
- Dekleva, M. (1994): Kvantaški stihi,
- Dekleva, M. (1995): Šepavi soneti,
- Dekleva, M. (1996): Jezikava rapsodija. Improvizacija na neznano temo,
- Dekleva, M. (2001): Sosledja,
- Dekleva, M. (2001): Glej medenico cvetne čaše, kako se razpira,

- Dekleva, M. (2003): V živi rob,
- Dekleva, M. (2007): Sledi božjih sapic,
- Dekleva, M. (2008): Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca?,
- Dekleva, M. (2010): Sto žalostnih in še ena malo manj vesela,
- Dekleva, M. (2013): Uглаševanje molka, Zbrane in dodane pesmi, prva knjiga,
- Dekleva, M. (2014): Uглаševanje molka, Zbrane in dodane pesmi, druga knjiga.

4.1.2.3. DRAMA:

- Dekleva, M. (1991): Vonj po mrtvecih.

4.1.2.4. ESEJISTIKA:

- Dekleva, M. (1997): Gnezda in katedrale,
- Dekleva, M. (2002): Esej o trnu in roži,
- Dekleva, M. (2012): Etimologija pozabe.

4.1.2.5. MLADINSKA POEZIJA:

- Dekleva, M. (1981): Pesmi za lačne sanjavce,
- Dekleva, M. (2000): Alica v računalniku,
- Dekleva, M. (2009): Pesmarica prvih besed.

4.1.2.6. MLADINSKA PROZA:

- Dekleva, M. (1985): Ob devetnajstih zjutraj,
- Dekleva, M. (1992): Totalka odštekan dan,
- Dekleva, M. (1993): Bučka na Broadwayu,
- Dekleva, M. (1997): Naprej v preteklost,
- Dekleva, M. (1997): Ali so kremšnite nevarne,
- Dekleva, M. (1998): Kako so nastale ZDA,
- Dekleva, M. (2003): Rahlo pegaste sanje,

- Dekleva, M. (2004): Skrivnostno pismo.

4.1.2.7. MLADINSKI DRAMI:

- Dekleva, M. (1985): Magnetni deček,
- Dekleva, M. (1988): Lenča Flenča.

4.2. BRINA SVIT

4.2.1. BIOGRAFIJA BRINE SVIT

Brina Svit (rojena Brina Švigelj Merat) se je rodila 31. maja 1954 v Ljubljani. Leta 1978 je diplomirala iz primerjalne književnosti in francoščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Od leta 1980 živi in ustvarja v Parizu. Je dvojezična pisateljica, ki piše v francoščini in svoja besedila sama prevaja v slovenščino. Njena dela so prevedena v več evropskih jezikov.

Za njene romane so značilni nedomovinskost, nadnacionalnost oziroma svetovljanstvo. Predvsem jo zanima človekova duša. Ima izrazit smisel za romaneskno strukturo, naracijo in detajle. Ukvarjala se je tudi z režiranjem več kratkometražnih filmov po lastnih scenarijih.

Leta 2003 je za roman Moreno prejela nagrado za francoski jezik in književnost, ki jo podeljuje Francoska akademija. Za roman Smrt slovenske primadone je leta 2001 prejela francosko literarno nagrado Pelleas. Nagrado Maurice Genevoix, ki jo prav tako podeljuje Francoska akademija, si je leta 2006 prislužila z romanom Odveč srce.

4.2.2. BIBLIOGRAFIJA BRINE SVIT

4.2.2.1. PROZA:

- Svit, B. (1984): April,
- Svit, B. (1998): Con brio,
- Svit, B. (2000): Smrt slovenske primadone,
- Svit, B. (2003): Moreno,
- Svit, B. (2006): Odveč srce,
- Svit, B. (2008): Coco Dias ali Zlata vrata,
- Svit, B. (2013): Noč v Reykjaviku,
- Svit, B. (2014): Slovenski obraz.

4.2.2.2. ESEJISTIKA:

- Svit, B. (2011): Hvalnica ločtvi.

4.2.2.3. FILMA:

- Svit, B. (1989): Nikola,
- Svit, B. (1990): Balkon.

4.3. DRAGO JANČAR

4.3.1. BIOGRAFIJA DRAGA JANČARJA

Drago Jančar se je rodil 13. aprila 1948 v Mariboru. Leta 1970 je končal Višjo pravno šolo v Mariboru. Med študijem je bil glavni, odgovorni in kulturni urednik študentskega lista Katedra. Študijsko je večkrat bival v tujini: v ZDA, Veliki Britaniji in Nemčiji. Po študiju se je najprej zaposlil kot novinar pri dnevniku Večer, nato je deloval kot svobodni pisatelj. Pozneje se je zaposlil v Ljubljani kot dramaturg pri Viba filmu, nazadnje pa kot tajnik in urednik pri založbi Slovenska matica. Leta 1974 je bil obtožen sovražne propagande in obsojen na leto zapora, a je bil po treh mesecih izpuščen. Štiri leta je bil predsednik Slovenskega centra PEN. Prevajal je iz makedonskega in srbskega jezika. Od 2001 je redni član SAZU.

Jančar je najprej začel s pisanjem pripovednih del v modernistični pripovedni tehniki pod vplivom francoskega novega romana. V njegovih romanih (Petintrideset stopinj, Galjot, Severni sij) se izraža osebna bivanjska in moralna stiska, iskanje smisla, opore, ogroženost in spori posameznika. Pisatelj je svojih delih pogosto uporabil zgodovinsko tematiko. V dramskih delih Jančar upodablja posameznika, ki v sporu s posplošujočim in neobčutljivim sistemom praviloma propade. Pomembna je tudi njegova esejistika. Ukvarja se predvsem z eksistenčnimi in političnimi vprašanji.

Jančar je leta 1993 prejel Prešernovo nagrado, leta 1994 pa evropsko nagrado za kratko prozo. Leta 2014 je prejel francosko nagrado Prix du Meilleur livre étranger, nagrado za najboljšo tujo knjigo za roman To noč sem jo videl. V francoščino so prevedeni še štirje drugi romani. Jančar je tudi najvčokrat prevajani sodobni slovenski pisatelj.

4.3.2. BIBLIOGRAFIJA DRAGA JANČARJA

4.3.2.1. PROZA:

- Jančar, D. (1971): Romanje gospoda Houžvičke,
- Jančar, D. (1974): Petintrideset stopinj,
- Jančar, D. (1978): Galjot,
- Jančar, D. (1978): O bledem hudodelcu,

- Jančar, D. (1984): Severni sij,
- Jančar, D. (1985): Smrti pri Mariji Snežni,
- Jančar, D. (1992): Pogled angela,
- Jančar, D. (1993): Posmehljivo poželenje,
- Jančar, D. (1994): Ausburg in druge resnične pripovedi,
- Jančar, D. (1995): Ultima kreatura,
- Jančar, D. (1998): Prikazen iz Rovenske,
- Jančar, D. (1998): Zvenenje v glavi,
- Jančar, D. (2000): Katarina, pav in jezuit,
- Jančar, D. (2004): Človek, ki je pogledal v tolmun,
- Jančar, D. (2004): Dedalus,
- Jančar, D. (2006): Graditelj,
- Jančar, D. (2008): Joycev učenec: deset izbranih novel,
- Jančar, D. (2008): Drevo brez imena,
- Jančar, D. (2009): Lucijine oči,
- Jančar, D. (2009): Prerokba,
- Jančar, D. (2009): Zalezovanje človeka,
- Jančar, D. (2009): Zoževanje prostora,
- Jančar, D. (2010): To noč sem jo videl,
- Jančar, D. (2014): Maj, november.

4.3.2.2. DRAMATIKA:

- Jančar, D. (1982): Disident Arnož in njegovi,
- Jančar, D. (1984): Veliki briljantni valček,
- Jančar, D. (1988): Dedalus,
- Jančar, D. (1988): Klementov padec,
- Jančar, D. (1988): Tri igre,
- Jančar, D. (1989): Zalezujoč Godota,
- Jančar, D. (1994): Halštat,
- Jančar, D. (2005): Severni sij,
- Jančar, D. (2006): Lahka konjenica,
- Jančar, D. (2007): Niha ura tiha.

4.3.2.3. ESEJISTIKA:

- Jančar, D. (1992): Razbiti vrč,
- Jančar, D. (1998): Egiptovski lonci mesa,
- Jančar, D. (2002): Privlačnost praznine,
- Jančar, D. (2002): Brioni,
- Jančar, D. (2006): Duša Evrope.

4.4. VINKO MÖDERNDORFER

4.4.1. BIOGRAFIJA VINKA MÖDERNDORFERJA

Vinko Möderndorfer se je rodil 22. septembra 1958 v Celju. Diplomiral je na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Sprva je svojo literarno pot začel kot pesnik, nadaljeval pa kot režiser in pisatelj.

Ustavarjal je v Eksperimentalnem gledališču Glej v Ljubljani in ga sprva umetniško vodil. Režira zlasti sodobno dramatiko, komedijo in opero. Uveljavil se je tudi kot televizijski in filmski režiser. Leta 2003 je prejel naziv docenta za gledališko režijo na AGRFT. Möderndorfer je med drugim avtor pesniških zbirk z intimistično in erotično tematiko. V proznih delih avtor predvsem kaže zanimanje za posebno tragiko pozameznika, ki se največkrat zrcali v temah erotike in družbenega okolja. Napisal je 4 pesniške zbirke, več proznih del in lutkovnih igrice za otroke.

Avtor je dobitnik mnogih nagrad. Za zbirko novel Krog male smrti je prejel Župančičevo nagrado, Prešernovo nagrado za knjigo novel Nekateri ljubezni, za režijo filma Kandidatka in šofer pa je prejel Ježkovo nagrado.

4.4.2. BIBLIOGRAFIJA VINKA MÖDERNDORFERJA

4.4.2.1. POEZIJA:

- Möderndorfer, V. (1986): Mah,
- Möderndorfer, V. (1993): Male nočne ljubavne pesmi,
- Möderndorfer, V. (1999): Zlodejeve žalostinke,
- Möderndorfer, V. (1999): Pesmi iz črne kronike,
- Möderndorfer, V. (2003): Temno modro kot september,
- Möderndorfer, V. (2005): Skala in srce,
- Möderndorfer, V. (2007): Razhajanja,
- Möderndorfer, V. (2008): Dotikanja,

- Möderndorfer, V. (2010): Tavanja,
- Möderndorfer, V. (2010): Znotraj,
- Möderndorfer, V. (2011): Nimam več sadja zate,
- Möderndorfer, V. (2011): Prostost sveta.

4.4.2.2. PROZA:

- Möderndorfer, V. (1993): Krog male Smrti,
- Möderndorfer, V. (1994): Čas brez angelov,
- Möderndorfer, V. (1994): Tarok pri Mariji,
- Möderndorfer, V. (1996): Tek za rdečo hudičevko,
- Möderndorfer, V. (1997): Nekateri ljubezni,
- Möderndorfer, V. (1998): Pokrajina št. 2,
- Möderndorfer, V. (1999): Ležala sva tam in se slinila ko hudič,
- Möderndorfer, V. (2000): Total,
- Möderndorfer, V. (2002): Predmestje,
- Möderndorfer, V. (2003): Omejen rok trajanja,
- Möderndorfer, V. (2004): Druga soba,
- Möderndorfer, V. (2005): Ljubezni Sinjebradca,
- Möderndorfer, V. (2006): Nespečnost,
- Möderndorfer, V. (2007): Odprla sem oči in šla k oknu,
- Möderndorfer, V. (2008): Kino dom,
- Möderndorfer, V. (2008): Deveta soba,
- Möderndorfer, V. (2008): Vsakdanja spominjanja,
- Möderndorfer, V. (2008): Opoldne nekega dne,

- Möderndorfer, V. (2010): Plava ladja,
- Möderndorfer, V. (2011): Nihče več ne piše pisem,
- Möderndorfer, V. (2011): Hvalnica koži,
- Möderndorfer, V. (2012): Vaje iz tesnobe,
- Möderndorfer, V. (2012): Sveta jeza,
- Möderndorfer, V. (2012): Balzacov popek.

4.4.2.3. DRAME:

- Möderndorfer, V. (1986): Prilika o doktorju Josefu Mengeleju,
- Möderndorfer, V. (1990): Camera obscura,
- Möderndorfer, V. (1994): Hamlet in Ofelija,
- Möderndorfer, V. (1994): Transvestitska svatba,
- Möderndorfer, V. (1995): Štirje letni časi,
- Möderndorfer, V. (1998): Vaje zbora,
- Möderndorfer, V. (2002): Podnajemnik,
- Möderndorfer, V. (2003): Limonada slovenica,
- Möderndorfer, V. (2005): Mama je umrla dvakrat,
- Möderndorfer, V. (2006): Mefistovo poročilo,
- Möderndorfer, V. (2009): Lep dan za umret,
- Möderndorfer, V. (2011): Limonada slovenica,
- Möderndorfer, V. (2011): Blumen aus Krain,
- Möderndorfer, V. (2012): Spalnica.

4.4.2.4. ESEJISTIKA:

- Möderndorfer, V. (2001): Gledališče v ogledalu,
- Möderndorfer, V. (2005): Vzporedni svet,
- Möderndorfer, V. (2013): Izdelovalec zvonov.

4.4.2.5. OTROŠKA IN MLADINSKA PROZA:

- Möderndorfer, V. (2006): Vrnitev muca Langusa & čarovničke Gajke,
- Möderndorfer, V. (2009): Potovanje muca Langusa & čarovničke Gajke,
- Möderndorfer, V. (2010): Rdečehlačka,
- Möderndorfer, V. (2011): Velika žehta,
- Möderndorfer, V. (2013): Kot v filmu.

4.4.2.6. OTROŠKA IN MLADINSKA POEZIJA:

- Möderndorfer, V. (2007): Ko grem spat,
- Möderndorfer, V. (2009): Luža, čevelj, smrkelj in rokav.

4.4.2.7. OTROŠKE DRAME:

- Möderndorfer, V. (2011): Gledališče otroke išče.

5. ROMAN

Roman spada med najboljše zvrsti pripovedništva. Zajema lahko vse mogoče motive, teme in ideje, zato ga ni mogoče natančno opredeliti kot ep, tragedijo ali komedijo.

»Bolj kot po vsebini je torej roman opredeljiv formalno kot besedilo, ki je epsko in napisano v prozi, vendar sta obe določili relativni in dopuščata izjeme. Posebno določilo za roman je obseg - z epom spada med najboljše zvrsti, pri tem pa spodnja meja obsega ni določena; običajno imamo za roman že dela, ki štejejo okoli sto petdeset ali celo samo sto strani, kar pa je odvisno od vsebine, ker se za roman zahteva kolikor mogoče problemska, pomembna ali vsaj pestra podoba kake življenjske resničnosti.« (Kos, 1996, str. 154)

Zaradi vsebinske nedoločljivosti in odprtosti lahko govorimo o ljubezenskih, pustolovskih, zgodovinskih, družinskih, meščanskih, komičnih, vojnih ali pastirskih romanih.

Večino romanov uvrščamo v pripovedništvo, saj je njihova notranja zgradba epska. Roman se lahko približa tudi liriki in je pisan v verzih, lahko pa se prepletata vezana in nevezana beseda.

Ker med vsakdanjim življenjem in življenjem, predstavljenim v romanu, ni točne meje, se lahko bralec popolnoma vključi v dogajanje. Tak beg iz vsakdanjika se lahko stopnjuje do skrajnosti, da postane nadomestek za naše življenje.

»Mnogi povezujejo to spoznanje o »izgubi bralca« s trditvijo o romanu kot zgolj zabavi ali sredstvu pobega, vendar ti pozabljajo na to, da izgubljanje bralca v romanu hkrati pomeni njegovo bogatenje z bralno (na primer spoznavno, estetsko in emocionalno) izkušnjo.« (Sosič, 2003, str. 19)

Zgodba obsega vse, kar se je v romanu zgodilo. Vpliva na dinamiko branja in je nosilec virtualne dimenzije. Pojavlja se kot sredstvo organiziranja dogodkov in iskanja njihovega smisla, reda ter zakonitosti. Zgodba navadno pritegne bralce in tako uvršča roman med najbolj brane literarne vrste.

»K priljubljenosti pripovednega besedila prispevata tudi t.i. narativna percepcija oziroma naš »prirojeni« občutek za pripovednost in zgodbo.« (Sosič, 2003, str. 22)

5.1. ZVRSTNA IDENTITETA ROMANA

Še vedno ostajajo odprta in nerešena vprašanja o romanu. Zaradi njegove prehodnosti, odprtosti in nedoločljivosti je definiranje problematično, hkrati pa je zaradi teh značilnosti postal najpomembnejša literarna zvrst sodobnosti.

»Pomagale so mu, da se je s svojo mnogovrstno naravo prilagajal sodobnim literarnim težnjam, hkrati pa odseval bistvene družbene spremembe. Ker je roman edina nastajajoča vrsta, v njem globlje, pomembneje in zaznavneje odseva razvoj same stvarnosti.« (Sosič, 2003, str. 29)

Roman je vezan na stalni proces svoje lastne dezidentifikacije. V okviru iste literarne dobe se v romanu prepletajo resničnost in fikcija, izkušnje in pripovednost ter prikazovanje in pripovedovanje. Literarnoteoretsko razmišljanje še ni dokončno izdelano opredeljevanje bistvenih potez romana, gre zgolj za nakazovanje. Čeprav so se preizkušale številne teoretske šole in usmeritve v 20. stoletju, identiteta romana še vedno ostaja nerazrešena.

Razvijanje in nenehno spreminjanje romana pa še dodatno otežuje določitev njegove zvrstne identitete.

Edina nesporna stalnica vsakega romana je sinkretizem. Ta romaneskna lastnost zaznamuje roman od njegovega začetka, hkrati pa lahko tako ločimo roman od drugih literarnih zvrsti. Obsega tri ravni: zvrstni, vrstni in žanrski.

5.2. ŽANRSKI SINKRETIZEM IN ROMAN

Ko se v okviru enega romana združi več različnih žanrov, govorimo o žanrskem sinkretizmu. Ta v okviru enega romanesknega besedila povezuje in prepleta mnoge romaneskne žanre.

Roman še vedno ostaja tradicionalen kljub pestri žanrski podobi. Tradicionalnost se kaže v pregledni zgodbi, smiselnih razmerjih med literarnimi osebami in umestitvami

v zaokrožen prostor in čas. Strnjena zgodba, omejena z začetkom in koncem, nam dokazuje, da je roman kljub opisnim in govornim vrivkom, lirizaciji, esejizaciji in občasni fragmentaciji pripovedni v ožjem smislu.

Romaneski žanr tako utrjuje zgodbo, kot tudi razvija osebne in intimne zgodbe, ki ob poglobljenem branju odpirajo splošno veljavne resnice. To ne velja le za ljubezenske romane, pač pa za vse.

5.3. LJUBEZENSKI ROMAN

Žanrsko najtežje opredeljiv je ljubezenski roman. Ljubezenska tema je običajno tesno prepletena še z drugimi temami. Ljubezenski roman kot hipernim obsega tri tipe romanov: ljubezenskega, erotičnega in pornografskega. Meje med tipi niso jasne določene. V ljubezenskem zasledimo občutenost, čustvenost in doživljajskost, medtem ko avtor v erotičnem romanu z bolj neposrednim načinom pripovedovanja prikazuje telesno ljubezen. Poudarja erotično napetost in trajanje, večja se erotični slovar poimenovanja telesnosti in spolnega približevanja.

Še vedno pa je erotičen roman estetsko-intelektualno odmaknjen od neposrednega prikazovanja telesnosti, kar je bistveno za pornografski roman. Erotičen se le-temu izogiba.

Ljubezen si predstavljamo kot pozitivno občutje, vendar je tesno povezana s tragičnim razpletom, ki je skoraj stalnica ljubezenske zgodbe. Ljubezenski romani so prepojeni z večnim hrepenenjem, grenkimi izkušnjami, občutkom tesnobe, zaradi česar se poraja nenehen dvom o resnični ljubezni. To lahko povežemo z bistvom evropskega romana, ki življenje pojmuje kot past. V tradicionalnem ljubezenskem romanu opažamo, da je tragični razplet ljubezenske zgodbe prevladujoč. V sodobnem ljubezenskem romanu pa se pojavljata komičnost, ki jo je moč zaslediti v osebah, njihovih gibih, in ironičnost prizorov. Slednjo opažamo na retorični ravni, podprto s humorjem in je zato blažja. Ljubezensko slovo ni več usodno, saj se glavna junaka in bralec zavedajo kratkosti prave ljubezni. Od trpkosti in tragičnosti ljubezenske usode odvrta tudi ironija, ki je najuspešnejše oddaljevanje modernega romana do pripovedovanega. Prežeta je s humorjem, je blaga in nežna.

6. LITERARNOTEORETSKA OPREDELITEV

6.1. ZGODBA

Zgodbo obravnavam na ravni vsebine in pripovedovalcev. Ker je vsebina sestavljena iz motivov, tem in idej, kot temeljnih prvin literarnega dela, se ukvarjam tudi z vsakim posebej. (Kos, 1996, str. 79). Zanima me tudi trdnost in gradnja zgodbe ter zapleti in razpleti. Raziskujem načine posredovanja, lastnosti pripovedovalcev in njihov vpliv na zgodbo.

6.2. DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS

Dogajalne prostore poskušam geografsko zamejiti in poiskati njihov pomen za zgodbo. Prav tako poskušam določiti dogajalni čas in presoditi njegov vpliv na dogajanje. Navajam pokazatelje obeh pojmov. Razmišljam o družbenem prostoru in času, v katerega so osebe v romanih vpletene.

6.3. USODNA ŽENSKA

Usodno žensko (*femme fatale*) obravnavam kot žensko, ki zaradi svoje lepote in nenavadnosti odločujoče, usodno vpliva na moškega. Pojmujemo jo lahko tudi kot muhasto zapeljivko. (Veliki slovar tujk, 2006). Opazujem njene lastnosti ter njen vpliv na moške.

6.4. EROTIČNOST

Erotičnost obravnavam kot ljubezensko in spolno poželenje. (SSKJ, str. 205). V besedilih opazujem, na kakšen način in s kolikšno intenzivnostjo je izražena.

6.5. IRONIJA

Ironijo v besedilih prepoznavam kot »izražanje negativnega, odklonilnega odnosa do česa, navadno z vsebinsko pozitivnimi besedami; posmehovanje, posmeh« (SSKJ, str. 311).

7. LITERARNOTEORETSKA RAZČLENITEV OBRAVNAVANIH ROMANOV

7.1. PIMLICO (1998)

Ljubezenski roman Pimlico je bil izdan leta 1998. Pimlico je londonska četrt in postaja podzemne železnice, s katere je najhitrejši dostop do galerije Tate. Obe glavni osebi, Matjaž in Nastja, se te postaje radi spomijata, v zadnjem poglavju pa predstavlja stičišče več oseb, zato tudi takšen naslov.

»Vendar je ljubezenska zgodba samo motiv, skozi katerega avtor predstavi drugo, eksistencialno temo, ki se vrti predvsem okoli nostalgije po posebnem občutenju bivanja, ki je zajelo oba protagonista – hipijevskem gibanju z občutkom svobode in spontanosti (kar metaforizira ime ene od postaj londonske podzemne železnice – Pimlico.« (Korun, 1998, str. 30)

»Pimlico je obljubljen raj, je nekakšna Indija Koromandija. Matjaž, predvsem pa Nastja, se ga spominjata z nostalgijo in razmišljata o njem s hrepenenjem po kraju odrešitve. /.../ Pimlico je utvara, privid, iluzija.« (Sužnik, 2006, str. 25)

Tudi avtorja vežejo spomini na podzemno postajo. V liku Matjaža lahko opazimo delček osebnosti Tomaža Pengova, kantavtorja in člana glasbene skupine.

Vse tri glavne osebe: Nastja, Matjaž in Mitja pripovedujejo svoj del zgodbe v prvi osebi. S tretjeosebним pripovedovalcem se srečamo v zadnjem poglavju, ko se od vseh likov nekoliko odmaknemo.

Zunajzgradbeno je roman razdeljen na 29 kratkih poglavij. Izmenjujejo se notranja razmišljanja in doživljanja Matjaža, Nastje, Mitjevi dnevniški zapiski in intervjuji Mitje z Matjažem.

7.1.1. OBNOVA ZGODBE

V prvem poglavju se srečamo s kantavtorjem Matjažem Godcem, ki se pripravlja na nastop v Mladinskem teatru. Spomni se Nastje in njunega potovanja na otok Samos. Na odru se želi pošaliti, a se poslušalci ne odzovejo. Naznani tudi, da bo kmalu izšla njegova nova plošča Popotniki.

Naslednje poglavje nam pripoveduje Nastja. Medtem ko gnete glino za kip, razmišlja o Matjažu, o okolici, ki jo obdaja, o zunanosti. Zmedena je in ne more se osredotočiti na eno samo stvar. Ob pogledu na gostilniški vrt in mlajše generacije dobi občutek, da tem generacijam več ne pripada. Za Matjaža meni, da je drugačen, saj se pretvarja, da bo ostal mlad.

Vrnemo se k Matjažu, ki je zaključil z nastopom. Presenečen je nad bučnim aplavzom, čeprav meni, da je bil slab. Zaveda se, da bi moral iti k Nastji, a se odloči, da si bo prej privoščil pivo. Srečal je prijatelja Lada in njegovo zapeljivo dekle Evo. Pogovarjajo se Matjaževem nastopu. Matjaž laska in osvaja Evo. Z Evo se pogovarja o njegovih pesmih, a jo potem užali. Eva in Lado odideta, Matjaž pa ostane sam s tretjim pivom. Spet se spomni Nastje, nato pa zagleda novinarja Mitjo.

Naslednji dan Mitja intervjuva Matjaža. Govorita o sinočnjem koncertu in novi plošči. Matjaž pojasni, da jo je začel pisati na enem od grških otokov. Pove tudi, da je med pisanjem bil ob osebi, ki ji dolguje ljubezen. Za svoje delo in nastope meni, da niso nič spektakularnega.

Nastja pride na akademijo in na stopnišču sreča študenta Jonasa. Zdi se ji privlačen. Jonas jo sprejme precej neprimerno, zato mu Nastja govori o odnosu med študentom in profesorjen. Nastja gre naprej in razmišlja o temi seminarja in o Jonasu. Želi iti do dekana, a ga ni v pisarni.

Med sprehodom po mestu se Matjaž spominja svoje preteklosti. Ustavi se v bifeju in naroči pivo. Razmišlja o pogovoru z Mitjo. Ob točilnem pultu zagleda Zvoneta, nekdanjega Mitjevega karikaturista in Matjaž mu plača pijačo. Postane mu slabo in odide iz lokala. Spet misli na Nastjo. Na križišču sreča prijatelja Edija, ki se odpravlja na akademijo.

Nastja svojim študentom razlaga o pomenu površine. To jim poskuša pojasniti na kepi gline. Še največ zanimanja pokaže Jonas. Nastja gleda njegove roke in se spomni Matjaževih dlani. Nad Jonasovim izdelkom je izjemno navdušena.

Spet spremljamo intervju. Matjaž govori o svojih začetkih na radiu Študent. Nato spregovorita o 60. letih, ki jih Matjaž pogreša. Pravi, da je lahko živeti, če si proti nečemu.

Matjaž se po intervjuju počuti neumno, saj meni, da je govoril prazno. Spet se spomni Nastje in jo želi videti. Matjaž je okajen in v mislih se mu prikazuje nekdanje dekletke Barbara. Potem zapusti gostilno in na poti do Nastje ga skoraj povozi avto. Sprašuje se, zakaj je do Nastje tako brezbrizen, ko pa ga tako privlači. Ker Nastje v njenem ateljeju ni bilo, gre do kiparskega ateljeja. Ko odpre vrata, zagleda Nastjo, kako oblikuje glino, na njenih rokah pa so bile Jonasove roke. Nastja jih odrine.

Nastja opazuje prejšnji intervju. Odpravi se proti akademiji in razmišlja o otroku, ki bi ga rada imela. Na poti sreča zanimivega moškega s klobukom, ki pohvali njeno zunanost in kipe, ki jih je videl. Nastja se odpravi do akademije, kjer ustvarja kip, pridruži pa se ji Jonas, ki položi roke na njene dlani. V tem se odprejo vrata in vstopi Matjaž.

Matjaž je utrujen zaradi gostovanj. Pred televizijskim studiem se spomni novega verza, a ga pozabi. Nato si prižge cigareto, a mu gasilec to prepove. Iz studia prideta Edi in Boris in povesta, da ne morejo snemati, ker nimajo nekega papirja. Tukaj Matjaž prvič omeni Pimlico. Začne se snemanje.

Na akademiji Nastja sreča Jonasa in pohvali njegovo razstavo. Na poti do bara Romeo, kjer naj bi se dobila Matjaž in Mitja, se Nastja prvič spomni postaje Pimlico. Nastjo je ujezilo, ko je videla opitega Matjaža. Rada bi bila všeč Mitji in z njim tudi odšla.

V Matjaževem poglavju izvemo, kaj se je zgodilo pred srečanjem z Nastjo. Po snemanju je Mitja prestregel Matjaža in njegovo skupino in odšli so na pijačo. Po prepiru v Romeu Nastja odide z Mitjo, Matjaž pa ostane sam.

Prvič se srečamo z Mitjevim dnevnikom, ki obsega šest dni. Govori o knjigi, ki jo piše. Omeni tudi, da si želi spolnosti z Nastjo.

Nastja se je srečala z Matjaževim očetom Andrejem. Pogovarjala sta se na hodniku telovadnega doma, kjer je Andrej trener sabljanja. Pogovarjata se o Matjažu in Nastja pove, da imata težave.

Matjaž se spominja prejšnje noči. Ne spomni se, kako je prišel domov. V kopalnici je našel alkohol, v tem pa je prišla Nastja. V Matjaža je zalučala krtačo.

Preden je Nastja prišla domov, se je spominjala prejšnjega ljubimca Jana. Nato tudi ona opiše prepir z Matjažem. V naslednjem poglavju se Nastja spominja, da je srečala

Andreja, ki ji je podaril knjigo. Na akademiji študentom naroči, naj se osredotočijo na eno stvar in občutek ima, da se je Jonas osredotočil nanjo.

V intervjuju Matjaž govori o 70. letih in sodelovanju z gledališčem. Pove tudi, da si ni nikdar želel postati slaven.

Tokrat Mitjev dnevnik obsega pet dni. Opisuje zabavo prijatelja Tadeja. Honorar so mu povišali za 100 odstotkov, ker kandidira za svetovalca vlade. Odloči se, da bo Nastjo počakal pred akademijo.

Matjaž sprejeme ponudbo za nastop v Kudu. Tam sreča Evo, ki se zanj ne zanima. Potem jo vendarle prepriča in povabi na kavo v Saxpub. Ves čas ji dvori, ona pa ostaja hladna. Zavrne ga s tem, da ni njen očka.

Nastja je s študenti v Mestni galeriji. Po nastopu ji iz kota dvorane zaploska Mitja. Spet se je spomnila Pimlica. Šla je do Mitje, ki jo je vprašal, zakaj mu je tako všeč. Nastja mu na to ne odgovori in se vrne k študentom.

V dnevniku Mitja opisuje srečanje z Nastjo. Čeprav bi se lahko pokratkočasil s Hedviko, si Nastje močno želi. Pred Sax pubom je videl Matjaža in Evo.

Matjaž se pripravlja na nastop. Lokal je poln, a med publiko Nastje ne opazi, čeprav je obljubila, da pride. Koncert se začne.

Nastja sreča Mitjo, ki jo spet osvaja. Opazi, da je Matjaž okajen. Ko začne peti, se ji zdi, da je zanjo samo še preteklost in znova se spomni Pimlica.

Po koncertu je Matjaž spil veliko viskija. Nastjo je samo bežno pozdravil in sledil Evi k njenim prijateljem. Spomni se Nastje, a vseeno poljublja Evin vrat.

Nastja se opre na Mitjev komolec in se ob tem spomni Jana. Potem, ko spije limonado, ji Mitja reče, da se morata ljubiti nocoj, ker mu je tako naročil zdravnik. Odšla sta v njegovo stanovanje in Nastja se mu je hladno predala. Na poti domov sreča Andreja in mu pove, da se z Matjažem razhajata.

Mitja v dnevniku omenja spolni odnos z Nastjo, ki se mu je zdel povprečen.

Zadnje poglavje nam pripoveduje tretjeosebni pripovedovalec. Nastja in Jonas sta se skupaj peljala na vlaku. Nastja je kriknila: »Pimlico!« in izstopila sta. Na klopi je sedel

Matjaž, ki je vzel kitaro iz kovčka in začel igrati. Po stopnicah sta jima naproti prišla Mitja in Eva. Nato pa pride še moški s klobukom. To je moški, ki je pohvalil njene kipe. Nato je padel na kolena, ji poljubl roko in ji povedal, da je tu, da polepša dan.

7.1.2. MOTIVI

Najpomembnejši motivi so: ljubezen, strast, ljubosumje, telesna privlačnost, alkoholizem, rešitev, iskanje rešitve, malodušje, Pimlico, prepir, razhajanje, umetnost.

7.1.3. TEMA

Besedilo govori o ljubezni med umetnikoma, ki ni srečna in se počasi izteka. V njuno življenje se vpletajo novi ljudje, počasi se ločujeta in na koncu razideta.

7.1.4. IDEJNO SPOROČILO

Popolna sreča oziroma iskanje pimlica ostaja za romaneskne junake nedosežna. Človek k sreči stremi, ji je občasno bliže, naslednji hip je zopet dlje. Pimlico ostaja večno hrepenenje.

»Avtorju gre – kot je povedal že sam – za raziskavo »drsenja skozi različne plasti realnosti«, skozi katere potuje vsak občutljiv in razmišljujoč človek, kar se kaže tudi v posebnem načinu pripovedi (notranji monolog).« (Korun, 1998, str. 30)

7.1.5. OZNAKA GLAVNIH OSEB

7.1.5.1. MATJAŽ GODEC

V besedilu je prikazan kot kantavtor srednjih let. Nenehno popivanje se odraža tudi na njegovem obrazu. Pije zelo veliko, ker mu to na nek način predstavlja uteho, beg pred soočenjem z resničnostjo. Piše zelo lirične pesmi, navdih črpa iz preteklosti. Prav preteklosti se nenehno spominja in jo tudi pogreša. Rad se spominja skupnega potovanja v Grčijo. Predstavlja mu najsrečnejše, ustvarjalne dni.

»V preteklosti, v mladosti je prisegal na upor, na hojo po robu družbe, na izjemno lepoto, umetniškost, na ljubezen. Kaj pa sedaj, v devetdesetih letih? Postal je nedejaven, ne bori se za nič, ne upira se ničemur, ne trudi se ne zase ne za Nastjo.« (Sužnik, 2006, str. 28)

Ves čas ima občutek, da je na nastopih slabo igral, četudi ga ostali hvalijo. Mitjeva pohvala mu veliko pomeni. Sicer je zelo samokritičen in svojih nespametnih dejanj se zaveda, a nič ne naredi, da bi jih preprečil. Rad je v družbi mladih, saj ima občutek, da bo tako sam ostal mlad.

V ljubezni ni srečen. Do Nastje čuti hvaleženost, pravi, da bi ji moral »polizati pete«. A vseeno se za zvezo ne potruzi in se že na samem začetku zaveda, da njun odnos nima prihodnosti.

7.1.5.2. NASTJA

Po izobrazbi je kiparka in profesorica na akademiji. V delu išče izhod iz trenutnih težav ljubezenskega življenja. Trudi se najti novo pot, išče ljubezen in Pimlico, ki ji predstavlja prostor nedolžnosti.

Za Matjaža ji ni vseeno. Upala je, da se bo njun odnos razrešil, pogovorila se je tudi z Matjaževim očetom. Ko Matjaža vidi opitega v kopalnici, ve, da je vsega konec. Pravi, da je odigral vse pesmi, ki jih je razumela. Postane malodušna in ničesar več ne pričakuje.

»Nastja trpi zaradi Matjaža, trpi prav zaradi Matjaževe pasivnosti in vsak dan večje alkoholne odvisnosti. Trpi, ker skuša reševati ljubezen, za katero pravzaprav ve, da se je ne da rešiti.« (Sužnik, 2006, str. 25)

Mitja se ji je na začetku zdel popolno Matjaževo nasprotje – eleganten, urejen, samozavesten. A do Mitje Nastja ne čuti nič globljega, zato se je tudi ljubila z njim zelo hladno. Zanimivejši se ji zdi študent Jonas, še posebej jo privlačijo njegove roke. Večkrat se spomni na nekdanjega ljubimca Jana, ki ga povezuje s spolnostjo.

Na začetku je zmedena in se ne zna osredotočiti. Ob ustvarjanju išče odgovore. Svojo notranjost deli na matjažast in nastjast del. Spodbuja se pri iskanju sreče.

7.2. CON BRIO (1998)

Roman je bil prvič izdan leta 1998, nato je bil preveden v štiri jezike. Avtorica je za delo prejela Pulitzerjevo nagrado in nagrado Pen/Faulkner, nominirana je bila za Kresnikovo nagrado leta 1999. Roman je bil objavljen pri uglednih založbah, kot sta Gallimard in Vintage.

Brio v italijanščini pomeni ogenj, sila, živost. Besedno zvezo *con brio* lahko uporabljamo kot oznako za ognjevit in živahen tempo. Naslov bi lahko poslovenili *Z žarom*.

»Zgodba v romanu Con brio, ki govori o večni temi, ljubezni starajočega se moškega do mlajše ženske, je zapisana izrazito razdrobljeno ter s ponavljajočim se lepovidovskim motivom, enem najbolj stalnih v slovenski književnosti. Toda tokrat z razliko, da se v vlogi Lepe Vide in njenega neizpolnjenega hrepenenja pojavi moški protagonist.« (Borovnik, 1998, str. 11)

Roman je pisan v prvi osebi ednine. Zgodbo nam pripoveduje pisatelj Tibor.

Zunajzgradbeno je besedilo razdeljeno na 60 poglavij.

7.2.1. OBNOVA ZGODBE

Pisatelja Tiborja je nekega jutra poklical založnik in prijatelj Farkas. Tiborju je razložil, da je za nekega mladega avtorja izdal knjigo, zdaj pa si je želel, da bi tudi Tibor prišel na zabavo ob izidu. Tibor je, čeprav nerad, privolil. Na zabavi je za svojim hrbtom slišal kašljanje. Obrnil se je in pomagal sključeni ženski. Nato sta skupaj odšla in Tibor je ustavil prvi taksi. Še preden sta se sploh predstavila, jo je povabil na kosilo. To je je presenetilo in privolila je. Predstavila se je z imenom Grušenjka, Tibor jo je takoj preimenoval v Kati in izginila je v noč.

Kati je res prišla v restavracijo, kot sta se dogovorila. Po kosilu jo je Tibor vprašal, če bi se poročila z njim. Kati dolgo ni nič odgovorila. Iz računa je izdelala majhno ladjico, ki jo je položila v kozarec vina in pritrdila. Dodala pa je še, da ne želi vprašanj med njima. Še isti dan ga je poklicala nekdanja žena Elizabeta, Baleli po Tiborjevo, ki je bila osupla.

27. aprila 1995 sta se Tibor in Kati poročila. Tiborjeva priča je bil dirigent Simon Osterman, Katijina pa Nemka Ute. Njuno »poročno potovanje« je bilo pohajkovanje po Parizu, dokler nista prišla do hotela in spala vsak v svoji sobi. Naslednji dan se je Kati preselila k Tiborju. Ema, Tiborjeva gospodinja, ob tem ni rekla ničesar. Sobo s stolpičasto kupolo si je Kati izbrala za svojo.

Tibor se je želel Kati približati, a ga je hitro odvrnila. Spomnil se je na Silvijo, svojo najboljšo spolno partnerko in si jo želel vprašati, kako naj se približa Kati. Farkas

navdušenja na Tiborjevo novo ženo ni mogel skrivati. Tibor je ugotovil, da Eme ni več. Kati mu je odgovorila, da je odšla. Čeprav je Tibor od Eme želel izvedeti, zakaj je odšla, odgovora ni dobil. Najbrž jo je odslovlila Kati. Nekaj dni po Eminem odhodu je izginil tudi Tiborjev maček Benz. Končno sta bila samo še Tibor in Kati. Begalo ga je marsikaj. Spraševal se je, kdo je možki, ki ga je nekega jutra videl v Katijini postelji. Ali Kati res hodi na telovadbo, tako kot pravi, in v katerem jeziku Kati v spanju govori.

Baleli ga je še vedno obiskovala in mu tudi predlagala, naj gresta s Kati na njun vikend v Pikardijo. In res sta se naslednji dan odpeljala. Pričakal ju je Farkas, nato pa so se pridružili še Baleli, Farkasova žena, igralec Pablo in njegova hčerka. Ko so se pripravljali na ples, je prišel Simon. Kati je vprašal, če že ima plesalca in odgovorila mu je, da je čakala nanj. Tiborja je to zelo vznemirilo, a tega ni pokazal. Po kratkem sprehodu po vrtu se je Tibor vrnil v hišo in izvedel, da sta Simon in Kati odšla na sipino. Naslednji dan je Kati drgetala od mraza in takoj sta odšla domov. Tibor je poklical zdravnika, ki ni natančno vedel, kaj ji je. Kati je dobila zelo visoko temperaturo in Tiborja je prosila, naj se uleže zraven nje. Stiskal jo je k sebi, dokler ni zaspala. Spet je govorila v spanju. Potem jo je skopal in Kati je kmalu ozdravela. Igrala sta karte in Tibor ji je pripovedoval o Baleli. Spet se ji je želel približati in tudi tokrat ga je odrinila. Tibor je menil, da je po izletu v Pikardijo odkril veliko novega o Kati.

Naslednji dan je Kati nameravala v mesto, a ji je Tibor to preprečil. Postala je razdražljiva, mu kljubovala, a ga je vseeno upoštevala. V dveh dneh, ko sta bila skupaj zaprta v stanovanju, se je med njima bil pravi boj, potem pa je Kati predlagala, da odnehata. Tibor jo je iznenada potisnil pod odprt tuš. Predstavljal si je, kako se ljubi s Kati pod tušem. Spoznal je, da se v resnici nikoli ne bo z njo tako ljubil. To, kar si je izmislil, je še isti večer zapisal kot relikvijo ljubezenskega akta. Obljubil ji je, da bosta šla naslednji dan v Lille, kraj, kjer je Kati kupila obleko, ki je zdaj raztrgana.

Tibor se je želel pogovoriti s Simonom in mu povedati, naj pusti Kati pri miru. Simon mu ni odgovarjal na klice in prvič ga je pustil na cedilu, saj ni prišel v restavracijo, kjer sta bila dogovorjena. Kati se je postrigla, kar Tiborju ni bilo všeč. Nekega dne je pozvonil lastnik lokala Sedem čudes in zahteval štiristo petdeset frankov za kozarce, ki jih je razbila Kati. Tibor je znesek plačal. Ko je prišla Kati domov, se je želel o tem pogovoriti, a seveda ni odgovarjala.

Simon se je vrnil v Pariz in Tiborju se je Kati od takrat naprej zdela razdražljiva. Zaželela si je nove obleke in takoj sta morala ponjo. Po dolgem iskanju je našla obleko barve ožgane trave. Kati je postajala vedno bolj nemirna in nenehno je hodila ven. Tibor jo je začel zasledovati. Videl jo je pri telovadbi in v kotu telovadnice moškega iz Katijine postelje. Tiborju je doma mirno rekla, da je bila v kinu. Ob naslednjem zasledovanju ga je presenetila z vprašanjem, kam je namenjen. Od nje je želel izvedeti, kam gre, a se mu je iztrgala iz rok in se ni več vrnila. Odločil se je, da jo bo poiskal.

Tibor je Simona presenetil na njegovi vaji. Želel je, da se Kati vrne. Simon je zatrjeval, da ne ve, o čem govori. Ko je zapuščal dvorano, je še dodal, da mu bo Tibor moral oprostiti. Pozneje je Tibor pri radijski voditeljici pil konjak in se pogovarjal. Prijel jo je za prsi in prepustila sta se strastem.

Naslednje jutro ga je obiskala Baleli in Tiborju podarila psiho. Pospremil jo je do trgovine in ko se je vračal, je na stopnicah pred stanovanjem sedela Kati. Nekaj dni po Katijini vrnitvi je bil na sporedu Simonov koncert. Po koncertu sta se spustila po stopnicah in Kati je nenadoma izginila. Tibor jo je iskal kot blazen, a vse zaman. S taksijem se je odpeljal do Simonovega stanovanja. Na glasno trkanje se ni nihče odzval. Prišel je domov in za klavirjem zagledal Simona in Kati, ki naj bi ga čakala. Tibor se je ob pogledu nanjju onesvestil in se zbudil v bolnišnici.

Po dveh dneh ga je obiskal Farkas. Povedal mu je, da se s Kati poznata. V začetku aprila se je oglasila v založbi pri Farkasu. Prosila ga je, naj ji pomaga spoznati Tiborja, saj je to zanjo nujno, neodložljivo. Povabil jo je na zabavo, ki jo je pripravljal za mladega pisatelja. Ko jo je pospremil, je na dvorišču srečal moškega. Kati ga je predstavila kot svojega brata. Pozneje se je izkazalo, da je sin moškega, s katerim je Katijina mati živela, zdaj pa je učitelj joge. Katijin oče ju je z materjo zapustil, ko je bila Kati stara dvanajst let.

Zatem je v sobo vstopila Kati. Ulegla se je zraven Tiborja. Ni mu pustila, da bi kaj spraševal, po nekaj minutah je odšla. Čez nekaj dni ga je zdravnik Eli Benjamin pospremil do doma. Neko noč je spet videl Kati. Pojasnila mu je, da ga je ona izbrala prva in da si ga je izbrala za očeta. Želela si je nekoga, ki bo skrbel in bdel nad njo. Igrala sta isto igro - ljubezen, a ne enakih vlog in odigrala sta jo z žarom.

Na koncu romana se Tibor spet vozi na avtobusu, kjer najlažje razmišlja. Na drugem koncu avtobusa je zagledal Kati in začel se je prerivati med ljudmi, da bi prišel do nje. Zaklical je za njo, ona pa je izstopila iz avtobusa. Tibor pomisli, da mogoče ni bila Kati. Zagotovo pa se bo s Kati še srečal, saj je Pariz njuno mesto.

7.2.2. MOTIVI

Najpomembnejši motivi: ljubezen, poroka, zakonsko življenje, ljubosumje, pisateljstvo, odsotnost očetovske ljubezni, prijateljstvo, bolezen, Pariz.

7.2.3. TEMA

V osamljeno življenje pisatelja Tiborja vstopi mlado dekle Grušenjka. Njegovo življenje se v hipu spremeni, naivno pričakuje izpolnitev vseh dotedanjih sanjarjenj.

7.2.4. IDEJNO SPOROČILO

Ljubezen lahko pomeni dvema človekoma nekaj čisto različnega, nekomu partnersko, drugemu starševsko ljubezen. Tako nerazumevanje nujno vodi v nesrečen razplet.

7.2.5. OZNAKA GLAVNIH OSEB

7.2.5.1. TIBOR

Tibor je pisatelj madžarskega porekla na pragu šestdesetih let. Živi v pariškem stanovanju skupaj z gospodinjjo Emo in tipkarico Marie-Helene, a po Katijinem prihodu obe odideta. Zelo rad se vozi z avtobusom, saj me d vožnjo najlažje razmišlja. Pred poroko s Kati je bil že dvakrat poročen. Z bivšo ženo Baleli ima zelo dober odnos. Večkrat ga obišče ali pokliče. Ženskam je zelo rad spreminjal imena.

»Kot je tudi res, da je Baleli sovražila mojo neresnost, ki se je zanjo začejala s tem izmišljenim imenom, s to igro ali manijo, po kateri je tudi ona iz Elizabete postala Baleli, na kar se je z leti navadila in se tu in tam celo predstavljala kot Baleli Beranger ...« (Svit, 1998, str. 22)

Založnik Farkas je Tiborjev dober prijatelj. Na njegovi zabavi sta se Kati in Tibor spoznala. A ne slučajno. Farkas Tiborja ves čas kliče levji brat. Šele na koncu romana Tibor spozna, da je Farkas močnejši del njenega prijateljstva. Dirigenta Simona Ostermana Tibor zelo ceni. Zanj pravi, da je edini moški, ki ga občuduje in mu zavida.

Po izletu v Pikardijo Tibor postaja vedno bolj ljubosumen nanj. Slutil je neko vez med Kati in Simonom in strah ga je bilo, da bi Kati izgubil.

Po tem, ko je spoznal Kati na zabavi, ni dolgo odlašal. Zelo kmalu sta se poročila. Zdela se mu je izjemno privlačna in tudi sicer zelo zanimiva. Želel se ji je telesno približati, živeti pravo zakonsko življenje, a je bil vedno znova zavržen. Njegovo življenje se je vrtelo samo še okrog Kati. Res se je trudil in lepo skrbel zanjo. Želel jo je samo zase. Na koncu se zaradi nje tudi znajde v bolnišnici.

7.2.5.2. GRUŠENJKA KARST

Grušenjka ali po Tiborjevo Kati, je sedemindvajsetletno dekle, rojeno v Trstu. Ima svetle lase in je privlačnega videza. Tibor je bil prepričan, da francoščina ni njen materni jezik. Tekoče je govorila še italijansko, nemško in špansko, v spanju pa slovensko. Oče ju je z mamo zapustil, ko je bila stara dvanajst let. Zato si je tako želela spoznati Tiborja. On bi ji lahko predstavljal očeta, ki ga ni imela. V Tiborju ni videla partnerja, ampak nekoga, ki bo zanjo skrbel.

»Zakaj si ne bi mogla izbrati očeta? Hotela sem, da nekdo skrbi zame. Hotela sem, da ti skrbiš zame. Ja, ti. Da me čakaš kadar me ni. Da bediš ob meni, kadar zbolim. /.../ Da si celo ljubosumen ... Kot vsi očetje ...« (Svit, 1998, str. 157)

Kati je nemalokrat lagala. Farkasu je za učitelja joge in moškega, ki se je kasneje znašel v njeni postelji, rekla, da je njen brat. Tiborju ni povedala po resnici, kje je bila vse popoldneve in da v resnici zna igrati klavir. Pred gosti si je tudi izmislila, da študira korektivni zemljepis in zgodovino. Bila je zelo trmasta in kljubovalna. Ko je Tibor ni izpustil iz stanovaja, dva dni ni ničesar jedla.

Simon ji je bil nedvomno všeč. Na vikendnu v Pikardiji naj bi ga celo pričakovala. Tudi Tibor je opazil njen nemir, ko se je Simon vrnil v Pariz. Veselila se je njegovega koncerta.

7.3. TO NOČ SEM JO VIDEL (2010)

Roman To noč sem jo videl ni samo ljubezenski, ampak tudi zgodovinski in vojni roman. Izdan je bil leta 2010 in še istega leta prejel Kresnikovo nagrado. Velike pohvale je bil deležen tudi v Franciji, kjer je prejel nagrado Prix du Meilleur livre étranger.

Osrednja oseba je Veronika. O nekaj letih njenega življenja izvemo iz pripovedovanja njej bližnjih oseb. Ob spominih nanjo jo pripovedovalci spet vidijo, kot bi bila živa. Z vsakim novim pripovedovalcem izvemo nadaljevanje zgodbe, hkrati nam prikažejo že opisan dogodek, kot so ga videli oni.

»Narativna moč in univerzalna človeška problematika v romanu tako prevladata nad zgodovino, da zaznavno ne razgrajujeta zgodovinskih laži.« (Rihar, 2011, str. 144)

Jančar je napisal roman na podlagi dokumentiranega poročila o usodi zakonskega para. Gre za zakonca Ksenijo in Rada Hribarja, ki sta prebivala na gradu Strmol in doživela kruto usodo. Jasnejšo sliko o dogajanju je ustvarilo tudi pričevanje njune gospodinje.

Avtor začne roman s citatom H.C. Andersena.

»... naše izmišljene zgodbe, narejene iz resničnosti...« (Jančar, 2010, str. 5)

Zunajzgradbeno je roman sestavljen iz petih poglavji. V vsakem poglavju se srečamo z drugim pripovedovalcem in prvoosebno pripovedjo. Zgodbo nam podajajo major kraljeve konjenice Stevan Radovanović, Veronikina mati Jospina, nemški zdravnik Horst Hubmayer, gospodinja Joži in partizan Ivan Jeranko.

7.3.1. OBNOVA ZGODBE

V prvem poglavju se oficir Stevo spominja Veronike. Leta 1937 se je konjeniški eskadron, in s tem tudi Stevo, preselil v Ljubljano. Major Ilić ga je zadolžil za posebno nalogo. Veroniko, ženo Iličevega prijatelja, mora naučiti jahanja. Dobila je črnega hackneya, konje je imela nasploh zelo rada. Ob prvem srečanju sta se Stevo in Veronika močno sporekla. Stevo se je nalogi želel odpovedati, a je potem z urami jahanja vseeno nadaljeval in poučevanje je lepo teklo. Veliko sta se pogovarjala o konjih. Avgusta istega leta sta se močno zblížala, čeprav je bila Veronika poročena. Tudi Stevo je imel dekle Jelico, ki je živela v Srbiji. Ko Veronike nekaj dni ni bilo, ker je zbolela, je Stevo razumel, da brez nje ne zmora živeti. Veronikin mož Leo je Steva povabil na streljanje. Stevo je imel občutek, da se ga Leo želi znebiti. Omenil je tudi prekomando, Stevo je bil premeščen v Vranje, na bolgarsko mejo. Ko je zvečer v kasarni pospravljaj svoje stvari, je prišla Veronika. Odločila se je, da bo odšla z njim. Doma je pustila pismo in s Stevom

sta bila dogovorjena, da se srečata v Zagrebu. Veronika je v Vranju po nesreči zatavala v romsko četrt. Stevo je bil zelo jezen nanjo, saj bi se ji lahko kaj zgodilo. Takrat sta se prvič sprla. Veronika se je počutila vedno slabše. Cele dneve je ostajala v stanovanju. Stevo je po sedmih dneh zapora zaradi manjšega spora z nekim vojakom prišel domov in videl objokano Veroniko. Povedala je, da je bila v romski četrti in Stevo jo je nemudoma udaril. Potem jo je prosil odpuščanja. Oprostila mu je takoj, a se ga je še vedno bala. Tisti večer ji je povedal strašno zgodbo iz otroštva.

Spomladi leta 1938 je Stevo dobil prekomando v Maribor. Slutil je, da je posređoval Leo. Veronika je bila zelo dobre volje in pripovedovala je o dogodkih iz Vranja. Stevo je imel veliko manevrov. Počasi sta se drug od drugega oddaljila. Veronikina mama Josipina je veliko govorila o Leu. Povedala je, da je kupil graščino. Nekega zimskega dne se je Veronika vrnila k Leu, Stevu pa pustila pismo. Od majorja Ilića je izvedel, da sta se Veronika in Leo spet pročila. Simbolično so ju zvezali z verigo. Stevo se teh dogodkov spominja leta petinštirideset, ko je v vojaškem taboru v Palmanovi.

V drugem poglavju se srečamo z Josipininim strahom in stalnim upanjem. Spominja se januarja štiriinštirideset, ko so z graščine odpeljali Veroniko in Lea. Sedela je v svoji sobi in slišala glasno loputanje. Do nje je prišla gospodinja Joži in ji razložila, da se obiskovalci nočejo spraviti spat. Naslednji dan je izvedela, da so ju odpeljali. Ves čas se je spraševala, kam sta šla, zakaj, s kom ... Očitala si je, da je Veroniki svetovala, naj se vrne k Leu. Če bi ostala s Stevom, se ji ne bi zgodilo nič. Spominjala se je srečnih dni na Podgorskem. Zdaj je sedela v stanovanju v Ljubljani, kamor so jo preselili po izginotju Veronike in Lea. Ker je ostala sama, ji ni preostalo drugega, kot da ves dan sedi ob oknu in se spominja. Enkrat je skozi okno zagledala moškega, ki ga je poznala. Videla je mladega partizana Jeranka. Za Josipino je zdaj skrbel Leov brat Filip. Povedal ji je, da je nemškemu zdravniku Horstu, ki je velikokrat zahajal na Podgorsko, poslal pismo. Mogoče on ve, kje sta in kaj se je zgodilo z zakoncema. Josipina je ves čas mislila nanju. Ponoči ni mogla zaspati, pogovarjala se je s sliko zgodaj umrlega moža Petra. Nikoli ni nehala upati, da se bosta Veronika in Leo vrnila.

Nemški zdravnik Horst pripoveduje naslednje poglavje. Prejel je pismo, ali kaj ve o zakoncih Zarnik. Dve leti sta minili, odkar ju je nazadnje videl. Branil se je spominov na vojno. Vse je poskušal pozabiti. Veroniko je spoznal, ko je v bolnišnico, kjer je delal, pripeljala Ivanovo zaročenko Pepco. Potem je pogosto zahajal na graščino. Leta

dvainštirideset je rešil Jeranku življenje. S svojo oficirsko častjo je jamčil zanj pred strašnim gestapovcem Wallnerjem in Jeranka so izpustili. Spomnil se je, kako je nekega večera prišel in zagledal Lea v družbi neznanih moških. Vedel je, da so partizani, a ni nič povedal. Nekega družabnega večera leta triinštirideset je Horst pripovedoval o vojni. Zdelo se mu je, da se je Veronika prvič zanimala za vojno. Naslednje jutro sta šla do jezera in Horst jo je prijel za roke. Potem je nekaj zaropotalo na seniku in zagledala sta Jeranka. Veronika je spustila Horsta, a si ni delala skrbi. Ko je Horst prejel pismo, se je spomnil tega dogodka. Veronike se je spominjal, kot bi bila živa. Pismo je prejel v začetku poletja leta petinštirideset. Bil je ves iz sebe in ni vedel, ali naj nanj sploh odgovarja. V post scriptumu je pošiljatelj namignil, da je za izginotje kriv Horst zaradi svojih pogostih obiskov. Pred tremi leti je Horst sicer pomislil, da za njun ugled ni dobro, če se vozijo skupaj. A Veronike to takrat ni skrbelo. Horst je nasprotoval temu, da bi bil kriv njune smrti. Pismo je raztrgal in vrgel v koš. Čez čas pa ga je začelo zbadati v prsih. Spraševal se je, če so bili morda res krivi njegovi pogosti obiski. Iz koša je pobral raztrgane koščke in pismo znova prebral. Razmišljal je, ali pozna koga, ki bi lahko pomagal. A vojne je bilo konec in nihče ni več želel govoriti o medvojnem dogajanju. Koščke pisma je zažgal.

V četrtem poglavju gospodinja Joži podoživlja odhod Veronike in Lea. V graščino je prišlo 10 moških. Veroniko in Lea so zaprli v jedilnico, osebje pa nagnali v kuhinjo. Joži je brez dovoljenja odšla na dvorišče. Še sama ni vedela, zakaj. Ob vhodu je zagledala Jeranka. Jezno jo je poslal nazaj v hišo. Hotela mu je dopovedati, da sta zakonca vedno pomagala partizanom. Zelo grdo je govoril o Veroniki. Ni vedel, da mu je pravzaprav rešila življenje. Za mizo v kuhinji je sedel neznani človek, ki naj bi Veroniki prodal konja. V kuhinjo je vstopila mlada partizanka in odpeljala Joži, ker je Veronika želela govoriti z njo. Naročila ji je, naj gre do Veronikine mame in jo pomiri. Odšla je do gospe Josipine in si obrisala solze. Josipina je oblečena sedela na postelji. Bila je zelo prestrašena in Joži jo je mirila. Izmisli si je, da sov graščini samo gostje, ki nočejo zaspati. Sedli sta k mizi in gledali fotografije. Takrat se je Joži spomnila, zakaj je Jeranek tako grdo govoril o Veroniki. Že dolgo nazaj ji je povedal, da je Veroniko in Horsta videl skupaj ob jezeru. Spomnila ga je, da je Veronika peljala njegovo zaročenko Pepco v bolnišnico. To ga ni zanimalo. Jospina je opazila, da Joži nenehno pogleduje skozi okno. Joži je preusmerila njeno pozornost nazaj na fotografije. Gospa se je zelo

rada spominjala časov s Petrom in začela je prepevati italijansko pesem. Iz hiše so začeli prihajati partizani, med njimi tudi Leo in Veronika. Tedaj ju je Joži še zadnjič videla. V koloni so gazili v hrib. Med njimi je bil tudi rejec konj. Joži je odšla nazaj do kuhinje. Povedali so ji, da bodo Lea in Veroniko zaslišali v Leovi lovski koči. Joži se je zjutraj gospe zlagala, da sta zakonca odpotovala v Ljubljano in se kmalu vrneta. Vsak dan ji je ponavljala, da se bosta vrnila in gospa se je s tem sprijaznila. Graščino so za nekaj časa zastražili nemški orožniki. Gospa Josipina je veliko presedela od oknu in gledala fotografije. Gospa Josipina se je čutila krivo, da je Veronika zapustila Steva. Po koncu vojne je Joži odšla k svojim staršem in se poročila.

V zadnjem poglavju izvemo zgodbo partizana Ivana Jeranka. Na dan pripovedovanja so pokopali njegovega prijatelja in partizana Janka Kralja. Ivan se spominja, kako je Janko nekega dne je prišel z vlakom iz Kranja in Ivanu navdušeno naznanil, da je kupil motor. Peljala sta se na prvo vožnjo, nato pa počivala na travi. Mimo je prijahala Veronika. Presenečena je bila nad motorjem. Janko se je pošalil, da jo lahko pelje, Veronika pa ga je presenetila z odgovorom, da zna tudi ona voziti motor. Janko je bil očaran nad njo, Ivan pa ni mogel verjeti Jankovi drznosti. Takrat je Ivan videl, da je Veronika tudi privlačna ženska. Začel je čutiti ljubosumje. Veronika ga je povprašala po Janku. Jezilo ga je, da je z njim govorila drugače kot z Jankom. Obljubila mu je, da bo dala njegovi zaročenki Pepci nekaj lepega za poroko. Poleti leta 1942 je Pepca hudo zbolela. Veronika se je ponudila, da jo bo ona peljala v bolnico. Po uspešni operaciji so se ustavili v gostilni. Ivana je zmotilo, da je Veronika spet povprašala po Janku.

Tiste jeseni je na vrata Ivanovega doma potrkal Janko, na njegovi kapi je bila rdeča zvezda. Ivanu je naročil, naj poroča, kaj se dogaja na Podgorskem posestvu, kdo prihaja in odhaja, ali prihajajo tudi nemški oficirji. Ivan je vedel, da na posest prihajajo Nemci, ampak Leo je pomagal tudi partizanom. Ovaduh ni želel biti. Čez deset dni je prišla neznana partizanka in moral bi ji poročati. Povedal ji ni nič posebnega. Nekega mrzlega novembrskega jutra so ga Nemci, tako kot tudi mnogo drugih mladih fantov, odpeljali v kranjski zapor. Zasliševali so jih, nekaj tudi ubili. Tretji dan je Ivan skozi kletno okno zapora videl gestapovca Wallnerja in zdravnika Horsta. Zatem je zdravnik prišel do njega in mu povedal, da je prost. Čez nekaj dni ga je Veronika prijazno povabila v jedilnico in ob odhodu je Ivan zagledal nagačenega aligatorja. Avgusta triinštirideset je nekega jutra ob jezeru videl Veroniko in Horsta, ki sta se držala za roke. Tisti večer je

šel na javko in sprevodniku Štefanu na železniški postaji poročal, kaj je videl. Takrat se je odločil, da bo šel med partizane. Želel si je, da bi Horsta likvidirali. Januarja štiriinštirideset so izvedli akcijo. Bilo jih je dvajset, vodila sta jo komisar Kostja in vosovec Peter. Odločili so se, da bodo Lea in Veroniko zaslišali. Ivan je stražil pri vhodu, deset jih je šlo v graščino. Pred njim se je znašla Joži, ki jo je napodil v hišo. Čez čas so prišli vsi ven, vključno z Veroniko, Leom in konjskim rejcem. S seboj so odnesli tudi nekaj stvari. V Leovi lovski koči so najprej zaslišali konjskega rejca, ki so ga hitro spustili. Potem se je pričelo zasliševanje Lea in Veronike. Po njiju so padali udarci. Veroniko so poslali iz koč. Janko se je usedel k njej na klop in jo objel čez ramena. Ivan je težko gledal ta prizor. Ko se je zbudil so že odšli in Janka je vprašal, kje je Veronika. Povedal mu je, da je bil Bogdan zadnji z njo. To je Ivana tako razjezilo, da je Janka skoraj zadavil. Zaradi tega bi bil Ivan skoraj ubit. Zvečer je Bogdana vprašal, kaj se je prejšnjo noč dogajalo. Povedal je, da je Leo podlegel udarcem, z Veroniko pa so se pred koncem vsi pozabavali. Naslednjo noč je Ivana tlačila strašna mora.

Janko je Ivanu štirinajst dni pred smrtjo rekel, da so ga tisto noč malo polomili. Niso imeli dovolj trdnih dokazov. Ampak bila je vojna in bili so že čisto zmešani od nenehnih bojov.

7.3.2. MOTIVI

Najpomembnejši motivi so: ljubezen, vojna, hrepenenje, slovo, ljubosumje, jeza, skrivanje, strah, okrutnost, nedolžnost, likvidacija.

7.3.3. TEMA

Pet udeležencev dogajanja se spominja življenja in skrivnostnega izginotja zakoncev Veronike in Lea Zarnik.

7.3.4. IDEJNO SPOROČILO

Vidna je krutost vojne in vojnega časa, ki usodno poseže v življenje nedolžnih posameznikov. Moč usodne ženske postavi na glavo življenje štirih moških.

7.3.5. OZNAKE GLAVNIH OSEB

7.3.5.1. VERONIKA ZARNIK

Glavna oseba romana je nenavadna ženska Veronika Zarnik. Študirala je v Berlinu, zato je znala tudi odlično nemško. Partizanom to ni bilo všeč, saj so menili, da simpatizira z Nemci. Vendar je dobila črnega konja in imela je veliko veselje z jahanjem. Imela je tudi aligatorja, ki ga je vodila po ljubljanskih ulicah. Ker je ugriznil njenega moža Lea, so ga dali nagačiti. Rada je imela naravo, zato se je še toliko raje preselila v graščino na Podgorskem.

Zaradi ljubezni do konj se je spoznala s Stevom. Zdelo se ji je grozljivo, da konje ženejo v vojno.

»Na "ženski" način noče vedeti za vojno, noče videti zla, ki jo obkroža; s solzami in čari dosega svoje cilje ...« (Partljič, 2010, str. 13)

Steva je imela zelo rada. Uživala je ob dnevih, ko sta skupaj jahala po gozdovih. O skupnih interesih sta se lahko veliko pogovarjala. V zanosu ljubezni je z njim pobegnila v Srbijo. Tam je bilo življenje čisto drugače. Stevo je pričakoval, da bo večino časa v stanovanju. Na ulicah zanjo ni bilo varno. To je Veronika težko sprejela, ker takega življenja tudi ni bila vajena. A potrpeła je in s Stevom sta prišla v Maribor. Nikoli ni pozabila na moža Lea. Zaradi materinega prigovarjanja se je preselila nazaj k Leu. Stevovovih pisem ni niti odpirala. Vedela je, da bi jo lahko to zlomilo. Lea se ni bala. Ko je bila v razmerju s Stevom, ni pomislila, da bi se morala, že zaradi moža, skrivati.

Ampak življenje z Leom je imela raje. Rada se je gibala v višji družbi in bila lepo oblečena. Afero s Stevom je potrebovala za razvedritev svojega življenja. Stevo je bil drugačen od Lea. Morda je v tistem trenutku potrebovala spremembo.

Sicer pa so jo vsi videlo kot izjemno prijazno in toplo osebo. Bila je poštena in spontana. Ni se vedla vzvišeno. Z vsemi delavci na graščini je lepo ravnala. Gostoljubna je bila do Nemcev, vendar ni šlo za sodelovanje z okupatorjem. Tudi partizanom sta z Leom vedno pomagala. Zelo je spoštovala svojo mamo. Ves čas je skrbela, da so z njo lepo ravnali. Rada je poslušala njene zgodbe.

7.3.5.2. STEVAN RADOVANOVIĆ

Stevo je srbski poročnik iz Valjeva. Svoje rekrute je poučeval jahanja. Že njegov oče je prodajal konje. Ko je Veroniko videl prvič, je imel občutek, da ima opravka z damo iz visoke ljubljanske družbe. Sčasoma je uvidel, da je Veronika zelo naravna in zanimiva ženska. Spoznal je, da brez nje ne bo mogel živeti. Vesel je bil, ko se je Veronika odločila, da bo šla z njim, čeprav tega ni pokazal. Počasi je opazal, da se Veronika ne vede v skladu z njegovimi merili. Pričakoval je, da bo doma sedela in ga čakala. Dojel je, da je drugačna. Ko je odšla, ni bil pretirano presenečen. Pošiljal ji je pisma, želel si je, da bi se vrnila.

7.3.5.3. LEON ZARNIK

Leo je Veronikin mož in velik poslovnež. Nikoli ni pil in tudi govoril je bolj malo. Partizanom je uspel priskrbeti tiskarski stroj. Ni se jim želel zameriti, kljub vsemu je umrl zaradi njihovih udarcev. Imel je dovolj močen položaj, da je lahko Steva dvakrat poslal v prekomando. Veroniko si je pridobil nazaj. Odločil se je, da bo njegova. Bil je potrpežljiv in vztrajen. Do gostov in delavcev je bil vljuden in vedno pošten plačnik.

7.3.5.4. JOSIPINA

Veronikino mamó Josipino je zelo prizadel nenaden odhod zakoncev. Ko je Veronika prišla v Maribor, je Josipina veliko govorila o Leu. Videla je, da se Veronika ne počuti dobro in Veronika se je vrnila k Leu. Morila jo je krivda, da je za njeno izginotje kriva ona. Ker jo je Joži mirila, da se bosta vrnila, se je s tem sprijaznila. Brez Veronike in Lea je bilo njeno življenje čisto prazno. Vsak dan je sedela ob oknu in si predstavljala njun prihod. Uteho je našla v pogovoru z umrlim možem Petrom. Izginotje zakoncev je najtežje prav zanjo.

7.3.5.5. HORST HUBMAYER

Horst je nemški zdravnik, ki je v času vojne živel v Kranju. Veliko se je družil z zakoncema. Veronika mu je bila všeč, tako kot je bila všeč vsem moškim. Slutil je, da Leo pomaga partizanom, a ni ničesar povedal. Tvegala je in iz zapora spravil Ivana. To je storil samo zato, ker je vedel, da bo Veronika zelo vesela.

7.3.5.6. JOŽI

Joži je bila gospodinja na graščini. Bila je zelo spretna in gospodinjstvo je odlično vodila. Svojemu delu je bila predana in o zakoncih je imela najboljše mnenje. Ves čas

ju je zagovarjala in Ivanovim besedam ni verjela. Za gospo Josipino je zelo lepo skrbela. Dolgo časa ji tudi ni povedala, kaj se je pravzaprav zgodilo z Veroniko in Leom, ker je želela vznemirjati.

7.3.5.7. IVAN JERANEK

Mlad kmet Ivan Jeranek je prihajal na graščino opravljat razna dela. Do vseh na Podgorskem se je lepo vedel, ker so bili z njim prijazni, tudi do Veronike. Po srečanju prijatelja Janka z Veroniko Ivan nanjo ni gledal več enako. Čutil je jezo in ljubosumje. Veronika se je do njega obnašala zelo spoštljivo, vikala ga je, hvalila njegove zlate roke, ki znajo vse popraviti. Z Jankom pa se je pogovarjala drugače. Ko je Veroniko videl ob jezeru s Horstom, je o njej popolnoma spremenil mnenje. Kljub temu ni želel, da bi Veronika in Leo doživela tak konec. Medvojnega dogajanja ne more pozabiti.

7.4. TEK ZA RDEČO HUDIČEVKO (1996)

Roman Tek za rdečo hudičevko je erotičen. Čeprav bi nas lahko podnaslov Ljubavni roman nekoliko zavedel, so prisotne tipične značilnosti erotičnega romana.

»Takšno razmišljanje, da erotika, pornografija, seks... ne spadajo v literaturo, v tako imenovano sfero lepe umetnosti, se mi zdi propagiranje lažne morale, zdi se mi prav posebna hinavščina. Kot da življenja ne poganjata ljubezen in skrivnost erosa! Kot da naše življenje ne mine zgolj v iskanju smisla Ljubezni in odkrivanju skrivnosti Smrti!« (Majda Hostnik, Intervju: Vinko Möderndorfer: Pišem, ker bežim iz tega vašega življenja, Dnevnik, 2005)

V romanu spremljamo neimenovanega režiserja, ki ga je iz neznanega razloga zapustila partnerka Irena. Iz njegove retrospektive izvemo zgodbo o njunem skupnem življenju. Z obnavljanjem preteklih dogodkov pripovedovalec išče razlog za Irenin pobeg iz navidezno srečnega življenja.

»Tek za rdečo hudičevko je vešče napisana zgodba, zelo berljiva in gostobesedna, s posrečenim vpletanjem kriminalne zvrsti in zafrkljivo ironičnimi podtikanji zguljenih filmskih in knjižnih citatov, ki tu in tam, kjub svoji osladni tragičnosti, držijo.« (Mahnič, 1996, str. 63)

Pripovedovalec v prvi osebi ironično opisuje svoje ljubezensko življenje.

Zunajzgradbeno je roman sestavljen iz dvajsetih poglavij. Sledimo pripovedovalčevemu teku za svojo rdečelaso hudičevko.

7.4.1. OBNOVA ZGODBE

Pripovedovalec se zbudi z mokrimi nogami in se spominja prejšnjega dne. Z avtobusom je nenapovedano prišel do prijatelja in slikarja Štefana, ki ima hišo in atelje blizu morja. Odpravila sta se na razstavo, zabava pa se je nadaljevala v ateljeju. Spoznal je temnolaso dekle Sidro, ki je želela spati z njim. On je bil zlomljen, ker ga je po petih letih zveze zapustila Irena. Spominjal se je, kako mu je rekla, da se ne bosta videla nikoli več. Stekla je čez cesto. Ni vedel, zakaj ga je zapustila. Menil je, da sta se dobro razumela. Šel je do Ireninih staršev. Mama je po telefonu govorila z Ireno, ki ni želela povedati, kje je. Vse stvari je preselila iz stanovanja.

Naslednje jutro je Štefanova prijateljica Maja pospravljala slike in med njimi našla Irenino sliko. Pripovedovalec je ni mogel gledati in Sidra se mu je pridružila na sprehodu. Sidra govori in sprašuje, on pa ne odgovarja. Povedala mu je, da je imela Irena ljubimca, nekega profesorja Aljošo. Sprva tega ne želi verjeti, potem pa si Aljošo priključ v spomin. Sidro napodi stran od sebe. Usede se zraven starca, ki lovi ribe. Spominja se, kako je prvič spal z Ireno in potem napisal pesem. Odpravil se je do ateljeja in se odločil, da bo Ireno našel.

Prvič jo je opazil, ko je bil v prvem letniku gimnazije, ona pa je bila maturantka. Čez štiri leta jo je srečal v Ljubljani, trikrat v enem dnevu. Čeprav ga je zapustila, čuti, da jo ima še vedno rad. Pripovedovalec in Sidra se pogovarjata, medtem ko naj bi Štefan slikal Majo. Sidra je vprašala pripovedovalca, kako sta z Ireno spoznala Štefana. Prizna ji, da so bili svingerji. Sidra mu je medtem odpenjala hlače. Ni mu bilo do spolnosti z njo, a Sidra ni odnehala. Bil je jezen na Ireno, a je v jezi udaril Sidro in se ji takoj za tem začel opravičevati. V resnici je ni želel udariti. Z mislimi je bil pri Ireni. Z avtobusom se je odpeljal nazaj v Ljubljano.

Izvemo, kako je pred skoraj šestimi leti spoznal Ireno. Tistega aprilskega dne jo je srečal trikrat. Bil je v čitalnici in bral časopis. Prosila ga je, če lahko vzame revijo, ki si jo je sposodil on. Ni imel poguma, da bi jo ogovoril. Naslednjič jo je srečal, ko je sedel v bifeju. Zagledal jo je skozi stekleno šipo, kako je šla mimo in se mu nasmehnila. Želel si je iti v kino, da nekako preživel dan, a ni imel denarja. V bifeju ga je nek moški

pretepel, ker mu ni vrnil kolesa. Odide v galerijo in se ustavi pri majhni sliki z naslovom Sorrow. Obrne se in zgleda Ireno. Tudi njej je bila slika všeč. Pozneje jo povabi k sebi domov. Irena v to privoli, vendar z njim še ne želi občevati. Neizmerno je bil srečen, ko je samo ležala zraven njega.

Ko se sprehaja po Ljubljani, se spomni zabave v gimnaziji. Že takrat je občudoval Ireno. Šel je do Trnovega, kjer sta imela stanovanje. Vedel je, da Irena ni marala debelih moških, zato se je spraševal, ali ga je zapustila, ker se je zredil. Vstopil je v stanovanje in ugotovil, da je Irena odnesla vse svoje stvari, skupne pa pustila. V navalu jeze je metal knjige v steno, lomil plošče, skodelice, stole. Pri vratih je pozvonilo. Zagledal je policaja in soseda, na katerega je bil jezen. Vanj je zalučal stol, a je po nesreči pristal na policajevi glavi. Udarec mu je naredil grdo rano in policist se je onesvestil. Prišel je še en policist, ki mu je najprej grozil z zapisnikom. Pozneje se mu je začel opravičevati in situacija se je rešila brez kazni. Dejanje ga je zelo presenetilo, saj nikoli ni bil nasilen. Pomislil je, da bi lahko Ireno prijavil na policijo. Spet se je spraševal, če ji je storil kaj, česar si ni želela. Občutek je imel, da je imela Irena dve osebnosti.

Poklical ga je direktor gledališča. Pripovedovalec se mu je zlagal, da ne more priti, ker ima hud zlom. Odločil se je, da bo našel Ireno. Naredil je seznam prijateljic, do katerih bo šel. Na koncu bo šel še do Aljoše. Iskanje se je začelo v založbi, za katero je Irena prevajala. Mlad fant je povedal, da Irena ni pustila naslova. Zatem gre do prijateljice Bojane na televizijo. Bojano je prosil za Irenin naslov. Ni ga vedela, ker ji ga tudi Irena ni povedala. Zbode jo s vprašanjem, ali je lejzbijka. To reče tako na glas, da se zdrznejo tudi ostali gostje in odide. Naslednja in tudi zadnja na seznamu prijateljic je bila Vilma, sošolka iz gimnazije. Od nje ni izvedel nič drugega, kot to, da je ona sama nesrečna. Zdaj mu je ostal samo še Igor – komparativist in lastnik več lokalov. Sedel je v Igorjevem lokalu in čakal nanj. Razmišljal je o nesebični ljubezni, ki si jo je želel, zdaj pa se mu zdi nemogoča. Igor se ga je pretirano razveselil. Povedal mu je, da je Ireni pomagal odnesti stvari iz stanovanja. Pripovedovalca preplavi jeza, ki jo poskuša skriti. Igor doda, da je pomagala tudi njegova žena Marica. To ga za kratek čas pomiri, nato pa že nadaljuje z vprašanjem o njenem naslovu. Igor ga ni vedel. Pripovedovalčeva jeza je vednovečja. Na Igorja je kričal in ga obtožil, da je Ireni pomagal pri pobegu. . Po prepiru je s taksijem odšel domov. Na predpražniku je našel črno morsko školjko in Sidrino številko. Če želi, jo lahko pokliče. Preden je zaspal, se je spominjal, kako sta se

z Ireno pretvarjala, da sta poročena. Njuna igra je postajala vedno bolj resnična. Ko sta bila na počitnicah na otoku Pagu, sta nekega večera zapeljala s ceste in se pretvarjala, da jo on posiljuje. V tem je prišel pastir in začel streljati na avto. Komaj sta mu pobegnili.

Naslednje jutro gre na pošto telefonirat Ireninemu očetu. Še vedno ni vedel, kje je Irena in žal mu je bilo, da nista več skupaj. Pri izhodu je srečal direktorja gledališča. Obljubil mu je, da pride naslednji dan. Odločil se je, da bo poiskal Aljošo, ki je bil profesor na Filozofski fakulteti. Stopil je iz kabineta in povedal, da ga je pričakoval. Odšla sta v bife, kjer je spet želel vedeti Irenin naslov. Aljoša mu prizna, da je pri njem, in da ji lahko pomaga samo on. Pripovedovalec želi iti z Aljošo domov. Želel je slišati od Irene, da nista več par. Tega seveda Aljoša ni pustil, zmerjal ga je s paranoikom.

Ko sta še živela skupaj, je Irena nekega jutra priznala, da je noseča. To je razveselilo predvsem njega. Irena si je sposojala knjige o negi dojenčka, ogledovala sta si pohištvo. Čez čas so ga začele tlačiti more. Sanjal je, da otrok ni njegov, da je morda Igorjev. Irena ga je pomirila, da je otrok njegov in nočne more so izginile. Po treh mesecih je naznanila, da bo splavila. To ga je zelo prizadelo. Razložila mu je, da se ne želi spremeniti v takšno mamo, kot je njena in njega ne bi mogla ljubiti, če bi se spremenil v družinskega očeta. To je sprejel in jo pospremil do vhoda bolnišnice. Dlje ga Irena ni pustila. Naslednji dan jo je obiskal. Njen obraz je bil čist in miren. Razveselila se ga je in ga tolažila, da bosta nekoč vseeno imela otroke. Oba sta vedela, da se to ne bo zgodilo.

Po srečanju z Aljošo je odšel v kino, zvečer pa ga je poklicala Sidra. Postajala je vsiljiva, ker je na vsak način želela pomagati. Odšel je v lokal Albanca Sadika in od njega je kupil pištolo. Mlademu Nizozemcu je dovoli, da je spal v njegovem stanovanju, zjutraj pa ga je napodil ven. Poklical je Sidro in odhitel k njej. Želel si je spolnega odnosa in zadovoljen ugotovil, da to še zmore. Potem je odšel na stranišče lokala, kjer se je sestel z Aljošo. V pištolo je vstavil naboje. Na Filozofski fakulteti je ugotovil, da Aljoša konča ob sedmih s predavanji. S pištolo ga je želel samo prestrašiti. Zavedal se je, da se Irena k njemu ne bo več vrnila. Aljoša je stopil na avtobus, on pa mu je sledil. Ko je Aljoša zaprl vrtna vrata, ga je zagledal. Aljoša je padel na tla. Pripovedovalec mu je s pištolo meril tik ob obrazu. Aljoša je videl njegovo prestrašenost in ga ni več jemal resno. Pištola se je zaskočila. Aljoša se je odpravljal proti hiši, ko je pištola zares počila. Naboj se je zaril v beton med njegovima nogama. Aljoša se je sesedel, k njemu je pritekkel

prijatelj. Ljudje so prihajali iz hiš, nekdo je poklical policijo. Pripovedovalec je stekel do taksija in se odpeljal domov. Pospravil je stanovanje. Prvič po dolgem času je nehal misliti na Ireno. Naslednji dan je prišla Irena. Prepričala je Aljošo in njegovega prijatelja, da ga nista prijavila. Pripovedovalec se ni mogel zbrati. Z mislimi je bil pri novi gledališki igri. Irena s svoje glave sname rdečo lasuljo. Pokaže se skoraj gola lobanja. S kazalcem je pokazala na mednožje. Povedala je, da ji je zrasla ogromna bula. Dobila jo je, ko sta se spoznala. Morda zaradi neumnih igrice, ki sta jih imela. Prosila ga je samo še, naj jo pusti pri miru.

Pripovedovalec je začel režirati novo predstavo. Glavna igralka Maša ga spominja na Ireno. Sidra ga je pogosto obiskovala. Sčasoma je ugotovila, da izgublja čas in razšla sta se.

Še zadnjič je videl svojo rdečo hudičevko Ireno v sanjah. Tekel je po vlaku, da bi jo lahko še vsaj za trenutek videl, ona pa je stala na cesti ob železniški progi.

7.4.2. MOTIVI

Najpomembnejši motivi so: ljubezen, spolnost, strast, ljubosumje, slovo, iskanje, orožje, napad, bolezen, smrt.

7.4.3. TEMA

Roman govori o ljubezenski zgodbi režiserja in Irene, ki ga že na začetku romana zapusti. Po večdnevnom iskanju jo najde. Sprijazni se z razlogom njenega odhoda in šele takrat se njegov »tek« za njo konča.

7.4.4. IDEJNO SPOROČILO

Potreba po razjasnjem odnosu in ljubosumje lahko človeka privede na rob življenja.

»Med tem hlastnim, brezglavim iskanjem se zapuščenemu ponavlja ter potrjuje stara ugotovitev, da sta v vsakem od nas angel in hudič, dokler na koncu ne pride do spoznanja, da je tek za komerkoli, pa četudi v imenu ljubezni, predvsem tek za samim seboj. Je vrtanje vaze, ki se ga, dokler smo še v dvoje, izogibamo.« (Mahnič, 1996, str. 62)

7.4.5. OZNAKA GLAVNIH OSEB

7.4.5.1. NEIMENOVAN PRIPOVEDOVALEC

Je petintridesetletni režiser, ki mu delo v gledališču veliko pomeni, čeprav delo za kratek čas zaradi osebnih težav zanemari. Tudi njegovo obnašanje včasih spominja na nastopanje v drami. Ireno je opazil že v gimnaziji in tako kot mnogim ostalim dijakom se mu je zdela neizmerno privlačna. Bila je tri leta starejša in na nek način nedosegljiva. O njej je ves čas sanjaril. Ko sta začela hoditi, je bil zares srečen. Končno je dosegel to, kar si je prej samo predstavljal. Želel si je odnos brez sebičnosti. Včasih je Ireni dovolil, da je spala z drugim moškim. Pripovedovala mu je, kako je bilo, kar ju je še bolj razgrela. Želel jo je gledati v postelji z nekom drugim in v to je privolila. Ko so to storili s prijateljem Štefanom, je bilo vsem trem neprijetno. Pri Ireni je opazil dvojnost njenega značaja, vendar jo je popolnoma sprejel. Njene nosečnosti je bil vesel, vseeno pa se je na kocu strinjal, da je splav boljša rešitev. Irena ga je večkrat zalotila pri laganju. Tega se je zavedal in počasi začel uživati v tem.

Z Ireninimi starši se je dobro razumel, še posebej z očetom. Pogosto sta igrala šah. Do ljubimke Sidre se je ves čas obnašal nekoliko hladno. Bila je potrpežljiva, tudi vsiljiva in vedno znova jo je prizadel. Ni želel biti takšen do nje, a drugače ni mogel.

Pogosto se je spuščal v vlogo namišljenega detektiva Marlowa. Že zaradi svojega poklica je na svet pogosto gledal kot na film.

7.4.5.2. IRENA

Irena je tri leta starejša od svojega partnerja. Doštudirala je ruščino. S profesorjem Aljošo je bila v zelo dobrem odnosu. Pomagal ji je preseliti stvari iz stanovanja in ji v svoji hiši nudil bivanje. Njeni lasje so bili vedno pobarvani živo rdeče, čeprav to ni bila njena naravna barva. Želela je biti nekonvencionalna, zato ji je bil pripovedovalec všeč. V trenutku, ko se je začel veseliti družinskega življenja, ni bil več takšen, kot si ga je želela. Ves čas je bežala pred življenjem, kakršnega so živeli njeni starši. Očeta še posebej ni marala. Razloga za to pripovedovalcu ni zaupala. Za silvestrovo sta bila pri njenih starših. Oče jo je objel okoli ramen, ona pa je odrinila njegovo roko z največjim gnusom na obrazu.

Tudi ona je pripovedovalca opazila že v gimnaziji. Ljubila se je vedno tako, kot da se ljubi zadnjič. Strastno ljubljenje je bilo skupno obema. Nikoli ni uporabljala odvečnih

besed in rada je poudarjala in dražila z resnico, četudi neprijetno. Redko je bila sentimentalna. Režiser je opazil njeno dvojnost, dve različni Ireni. Prva je bila malce plaha in pohlevna, druga pa naduta in privlačna.

8. OPAZOVANJE OBRAVNAVANIH ROMANOV

Obravnane romane opazujem na različnih ravneh. Na ravni **zgodbe** se ukvarjam s pripovedovanjem in gradnjo zgodbe. Zanima me tip pripovedovalca in njegova vloga v besedilu. V zgodbi opazujem njeno trdnost, zaplete, razplete in zaključek. Zanima me, kaj je značilno za zgodbo v sodobnem slovenskem ljubezenskem romanu.

Naslednja raven je **dogajalni prostor in čas**. Zgodbe poskušam geografsko in časovno umestiti. Iščem njihove pokazatelje in se sprašujem o vplivu dogajalnega prostora in časa na zgodbo. Tudi tukaj me zanima, ali sta v sodobnem romanu dogajalni čas in prostor še določljiva.

Na ravni **usodne ženske** me zanima, ali se motiv usodne ženske pojavlja v vseh obravnavanih romanih. Za opazovanje usodne ženske sem se odločila zato, ker predvidevam, da je tipična za ljubezenski roman. Razmišljam o njenih lastnostih, vplivu, moči in usodnosti za moške.

Erotičnost je četrta raven, ki jo opazujem. Ugotavljam načine in moč njene prisotnosti. Prav erotičnost je tipična za sodobni ljubezenski roman, zato jo poskušam ugotoviti v obravnavanih romanih.

Peta raven je **ironija**. Prav ironija ustvarja v modernem romanu tipično razdaljo do besedila. Iščem pokazatelje ironičnosti in opazujem njihovo intenzivnost.

8.1. PIMLICO

8.1.1. ZGODBA

Zgodbo gradijo trije pripovedovalci v prvoosebni pripovedi. Z vsakim poglavjem se zamenja pripovedovalec: Matjaž, Nastja in Mitja. Mitijevo zgodbo avtor podaja skozi njegove dnevniške zapiske. Trikrat se srečamo z intervjujem Mitje z Matjažem. Dogodki, v katerih sta vpletena Matjaž in Nastja hkrati, so predstavljeni skozi oči obeh. Matjaževa pripoved je ironična, polna spominov in imen umetnikov. Nastja kot kiparka filozofsko razmišlja o razmerju z Matjažem.

»Ko gnetem glino, razmišljam o Matjaževih rokah, na videz počasnih in obotavljivih, v resnici pa mačježivčnih, spretnih na ubiralki. Tudi po mojem hrbtu drsijo, kot bi

virtuozno prebirale akorde, kot bi iskale erogene cone kitare, kot bi iskale točke, kjer muzika vzkipi in nabrekne v nasladne vozle.» (Dekleva, 1998, str. 9)

Do dvanajstega poglavja Nastja in Matjaž predvsem mislita drug na drugega. Po njunem pripovedovanju in obnašanju sodeč je jasen razplet njune neobetajoče zveze. V dvanajstem poglavju pride med njima prvič do dialoga. Situacija je zelo napeta. Kaže se brezup njunega odnosa. Napetost se še nadaljuje, ko Nastje vrže v Matjaža krtačo. Takrat vemo, da je njuna zveza končana.

»Molči Matjaž, odigral si vse pesmi, ki sem jih razumela, ...« (Dekleva, 1998, str. 92)

V razpletu sta lika vedno bolj odtujena. Zelo očitno zapeljujeta druge osebe in se pustita zapeljevati. Zaključek je zelo nenavaden, fantastičen. S tretjeosebnim pripovedovalcem je ustvarjena distanca, iz katere gledamo na dogajanje. Zgodi se skoraj neverjetno. Šest oseb romana se sreča na londonski postaji.

»Kdo ve kako bi se bilo razpletlo snidenje, kajti osebe na ploščadi Pimlica, ki je posatalaja strašljivo tiha, vlak je bil namreč že odpeljal, potniki pa so se porazgubili, so zamrznile v nekakšni eksistencialni zadregi.« (Dekleva, 1998, str. 160)

8.1.2. DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS

Roman se odvija pretežno v Ljubljani. Matjaž utaplja svojo žalost v natančno poimenovanih lokalih stare Ljubljane.

»Tam pri Romeu in Juliji poseda vsa svojat, ki v Ljubljani da kaj nase ...« (Dekleva, 1998, str. 64)

Dekleva jasno opiše Matjaževo pot.

»Z Mitjo zavijeva proti Prešernovemu trgu in Tromostovju, na stopnišču frančiškanske cerkve poseda mularija ...« (Dekleva, 1998, str. 73)

Dogajanje se za en večer prestavi v Trnovo.

»Do Trnovega ni daleč, še preden se zavem, se znajdem ob Gradaščici. Med Finžgarjevo hišo, Groharjevo ulico in cerkvijo se zapletem v časovno zanko.« (Dekleva, 1998, str. 113)

Usodni dogodek, ko se srečata Matjaž in Jonas, se zgodi na Akademiji, kjer poučuje Nastja. Prav poseben kraj v romanu je železniška postaja Pimlico v Londonu. Matjaž in Nastja se je v romanu večkrat nostalgичno spomnita. Predstavlja neko odrešitev, nov začetek.

»Ko prispeš v Pimlico,« se je nasmehnila, »gre vse zlahka.« (Dekleva, 1998, str. 159)

Obe glavni osebi se gibljeta bolj ali manj v družbi umetnikov. Situacija sta solidno. Živita v skupnem stanovanju. Določanje dogajalnega prostora ni zahtevno. Avtor ves čas jasno navaja lokacijo. Dogajalni čas je nekoliko težje opredeljiv. Intervjuji in dnevniški vpisi so datumsko označeni. Gre za čas od konca aprila do konca junija.

»Ko stopimo na ulico, je sonce še visoko, skoraj vroče je, poletje pred poletjem.« (Dekleva, 1998, str. 69)

Leto dogajanja ni točno določeno. Matjaž se, še posebej v intervjujih, spominja šestdesetih in sedemdesetih let. Z Mitjo pogosto primerjata preteklost s sedanostjo.

»Prepričan sem, da je berlinski zid pričel padati že v šestdesetih letih. Šlo je namreč za to, da so generacije mladih pričele razdirati klišejsko doživljanje sveta. Estetsko je postalo važnejše od etičnega, izmišljajsko pomembnejše od uporabnega. Danes se nam zdi takšno prevrednotenje vrednot malce naivno ...« (Dekleva, 1998, str. 40)

Enopartijski režim je preteklost. Zgodba se najbrž odvija v začetku devetdesetih let, v začetku demokracije v Sloveniji.

8.1.3. USODNA ŽENSKA

Močan in najpomembnejši ženski lik v romanu je Nastja. V njene čare se ulovijo trije moški, ni pa enako usodna za vse tri. Z Matjažem sta bila skupaj več let, zdaj je zveza začela razpadati. Matjaž se ves čas opominja, da bi moral nazaj k Nastji, a napet odnos ga vedno bolj izčrpava in ne naredi ničesar. Zaveda se, da ženske, kot je Nastja, najbrž nikoli več ne bo dobil. Nastja je bila usodna tudi za Jonasa. Ni mu predstavljala le privlačne ženske, razumel je vse njene besede. Nastja je hvalila njegovo delo. Na koncu romana gre z njim v galerijo Tate, tako kot je šla nekoč z Matjažem. Mitju se je Nastja zdela fantastična.

»Take babe že dolgo nisem srečal, iz sebe seva fantastično energijo. Kako dobro se najbrž onegavi.« (Dekleva, 1998, str. 79)

Mitija si je Nastje samo spolno pozelel, lahko bi spal tudi s katero drugo. O Nastji ni razmišljal na drugačen način.

8.1.4. EROTIKA

Erotika med Matjažem in Nastjo že od začetka romana popušča. Matjaž si v začetku še želi spolnosti, a zaradi svoje pasivnosti ne stori ničesar konkretnega. Njegovo izražanje je neposredno, tudi vulgarno.

»Zaželim si, da bi spal z Nastjo, da bi jo močno, da bi jo srdito pofukal ...« (Dekleva, 1998, str. 46)

Ne zmore obuditi njunega strastnega razmerja, zato mu ostanejo samo spomini na obdobje njunega strastnega ljubljenja v Grčiji. Tedaj ni šlo zgolj za spolni odnos, ampak se je spolnost prepletala z duhovnostjo, kar daje odnosu globljo vrednost.

»Ko si gola stala v melisastem maestralu in sem se zaljubil v tvoje prste, s katerimi si odpravila Afriko in zakrivala moje črne slutnje. Poglej Matjaž, si rekla, moje prsi se spreminjajo v smrčka in z njima bom podojila Luno.« (Dekleva, 1998, str. 6)

Erotičnost se znova vzpostavlja v odnosu Mitje in Nastje. Začne se z Nastjino kljubovalno potezo, ko v pričo Matjaža želi Mitji pokazati, kako dobre prsi ima. To stori izzivalno, s pretegom rok in Mitja takoj zazna njen namig. Njun spolni odnos je pust seks, Nastja ga je dojela kot opravilo, s katerim želi čim prej opraviti. Nastja se o tem izraža zelo slikovito.

»... njegovo slačenje, njegovo nagoto sprejemam kot naravno danost, draženje prsnih bradavic ni za mojo pogozdenost in razplastenost nič erotičnega, njegov nabrekli ud je le ena izmed gorjač ali palic ali odlomljenih vej v preobilju rasti ...« (Dekleva, 1998, str. 151)

Nekaj erotičnih scen je v Mitjevem dnevniku. Opisuje brezčustven spolni odnos s Hedviko, kjer gre zgolj za telesno zadovoljitev.

»... vrgla se je name kot tigrice, vzela mi ga je v roke, še preden sem si lahko odpel pas, napičila se je na os in vrtela z ritjo ...« (Dekleva, 1998, str. 79)

Jonasovo namigovanje na spolnost z Nastjo se je pokazalo že na začetku romana. Preseneti nas Jonasova drznost, ki ji sledi Nastjina zavrnitev.

»...bi prišel na vaje, ampak ne morem. Mičkeno mi gre na smeh. Zakaj? Ker bi vas najraje pofukal sredi ateljeja.« (Dekleva, 1998, str. 25)

Vseeno pa Jonas Nastjo zelo privlači. Povezana sta tako na duhovni kot tudi na telesno-ljubezenski ravni. Erotika med njima se vzbudi ob njunem kiparskem delu.

»Svoje dlani položi na moje, ampak v njegovi kretnji ni nikakršne napadalnosti, nobenega snubljenja, prej neke vrste naveličanost in razpuščenost. Rad bi umrl med ljubljnjem, zasejan v žensko, reče. Jalovo se počutim, jalovo.« (Dekleva, 1998, str. 53)

Prizor prekine Matjaž z vstopom v atelje. V njegovih očeh je situacija mnogo bolj erotična, kot se zdi Nastji, a se zaradi svoje pasivnosti ne vznemirja preveč. Nastja ima spet rahlo odklonilen odnos, a je glede na razplet zgodbe erotika prisotna tudi pri njej.

8.1.5. IRONIJA

Matjaž dogajanje okoli sebe doživlja in opisuje zelo ironično. Čeprav je situacija še kako resna, saj se spopada z varanjem svoje partnerke, se nikakor ne more zbrati. O Jonasu, svojem »konkurentu«, razmišlja na posmehljiv način.

»Morda je tam srečala Jonasa, on je tako nadarjen in ima veliko smisla za gnetenje? Ko pride, jo bom moral natančno prevohati, če se je je dotikal, bo še vedno dišala po njem, kako mi lahko pride na misel dišala, smrdela bo.« (Dekleva, 1998, str. 88)

V Matjaževi pripovedi je veliko samoironije. Čeprav morda ni najboljši partner, je odličen glasbenik. Do sebe je včasih grob in preveč kritičen.

»Sveti Matjaž Godec, kantavtor. Bolje rečeno, kanta od avtorja.« (Dekleva, 1998, str. 5)

Matjaž se reševanja svojih problemov ne loti resno in zrelo. Od njih se oddaljuje tako, da jih slikovito in neresno opisuje. Pogosto vpleta tudi glasbene izraze.

»Ja, v meni je rasla koščena molitev, bil sem napačno oblečen polž. Napačno oblečen polž v h-molu, ki se z muko preslini v a in fis in e.« (Dekleva, 1998, str. 88)

Nastja se sicer trudi za ponovno vzpostavitev dobrega odnosa z Matjažem, a čuti, da je vedno bolj izčrpana. Jezna in razočarana je nad Matjažem, kar v njej sproži ironično, že nekoliko nesramno izjavo.

»... prinesite mi čaj. Kakšnega? Zavije z očmi, Domačega, iz Matjaževe krvi, rečem ...« (Dekleva, 1998, str. 68)

Najbolj ironično je zadnje poglavje. Od vseh ostalih se razlikuje po vsevednem pripovedovalcu, ki nam prikazuje like z neke druge perspektive. Vmes lahko zasledimo njegove ironične pripombe.

»Besede je namenila moškemu, ki je, globoko zatopljen v – če smemo zaupati nagubanemu čelu – težke misli, sedel ob njej.« (Dekleva, 1998, str. 156)

Avtor se s humorjem in ironijo uspešno izmika »obrazcem« klasične ljubezenske literature. Še najbolj osladno duhovit je Mitja v pogovru z Nastjo, ko se ji želi dobrikati. Nastja seveda prepozna njegove namene.

»... Nastja, če mi že nočeš povedati, čemu sem se zatrapal vate, ti bom jaz povedal, čemu moram spati s tabo, /.../. Tako mi je naročil zdravnik. Če se nocoj ne bom ljubil s tabo, se mi bo razlil žolc in bom umrl v strašnih mukah.« (Dekleva, 1998, str. 148)

8.2. CON BRIO

8.2.1. ZGODBA

Roman spremljamo skozi Tiborjeve oči. Zanimivo je, da je pisateljica izbrala moškega pripovedovalca. Tibor se v uvodu utopično poigrava z mislijo o filmu, ki bi ga napisal, če bi znal pisati za film.

»A ker - še zadnjič – ne znam in ne mislim pisati za film, že zaradi neobvladanja večnega sedanjika ne, bom poskusil to, kar se nama je zgodilo, zapisati, kot sem to delal doslej: v knjigi.« (Svit, 1998, str. 9)

Po poroki s Kati počasi spoznavamo Katino osebnost in njuno skupno življenje. Še vedno ostaja marsikaj skritega o Kati, kar daje zgodbi prijetno napetost. Med izletom v Pikardijo se zdi, da smo o Kati izvedeli kaj novega.

»... da je Kati izredno prilagodljiva, kar pomeni konvencionalna in površna kadar se od nje pričakuje konvencionalnost in površnost.« (Svit, 1998, str. 72)

Po srečanju Kati in Simona Ostermana se naša radovednost stopnjuje. Do konca romana ne izvemo, kaj se je pravzaprav zgodilo tisto noč. In ker tudi Tibor ne ve, čutimo njegovo napetost in nelagodje, ki se spremenita v močno ljubosumje. Posledice burnega odnosa so za Tiborja usodne. Znajde se v bolnišnici, čeprav niti ne pozna pravega ozadja zgodbe. Zgodbo mu razplete šele Kati, ko se je

»... neke take noči izlevila iz teme.« (Svit, 1998, str. 156)

Težko je reči, ali je zares prišla ali pa je le nočni Tiborjev privid. Tudi govorila je najbrž v slovenščini.

»In celo, glej, glej, njeno govorjenje v sanjah ... V istem neznanem jeziku, ki mi je postal po vseh skupnih nočeh skoraj domač ... Več kot domač ...« (Svit, 1998, str. 156)

Kar je povedala v nadaljevanju, je zelo pretresljivo, a vsa njena predhodna dejanja potrjujejo povedano. Ker je bilo njeno otroštvo travmatično, ga ni mogla izživeti, kot bi ga otrok moral, zato lahko razumemo njeno potrebo po očetu. Lahko razumemo, zakaj se je izmikala telesni ljubezni s Tiborjem in zakaj mu je lagala.

Roman se zaključi s priljubljenim Tiborjevim opravilom – vožnjo z avtobusom. Zazdi se mu, da je Kati ponovno zagledal. Uide mu, še preden bi jo lahko dohitel, a se Tibor ne vznemirja preveč. Roman zaključi z lahkotno in optimistično mislijo.

»Sicer pa se bova tako ali tako še srečala. Pariz je najino mesto, moja ljuba Slovenka.« (Svit, 1998, str. 160)

8.2.2. DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS

Roman je umeščen v Pariz, kar ni slučajno, saj pisateljica živi v Parizu že več kot 30 let. Že na začetku romana vemo do ulice natančno, kje se zgodba odvija. Tiborju veliko pomeni restavracija na bulvarju St. Germain, kjer se je zaročil s Kati in se sestajal s Simonom. Pisateljica večkrat omenja ulico, kjer ima Tibor stanovanje.

»Nebo nad Balzacovo ulico je bilo razkošno kot že dolgo ne ...« (Svit, 1998, str. 10)

Opis interiera Tiborjevega stanovanja je natančen.

»Začela se je razgledovati. Stopila je po hodniku, ošinila fotografije na steni, tepih, staro keramično peč, /.../ Balkon je bil glavna arterija, po kateri se je dalo priti iz enega dela stanovanja v drugega. Balkon arterija je bil tudi eden od razlogov, da sem se nastanil na tem koncu Pariza.« (Svit, 1998, str. 39,40)

Po daljšem ogledovanju stanovanja se je Kati odločila za sobo s stolpičasto kupolo.

Odločilen pomen v zgodbi ima vikend v Pikardiji.

»Pikardija, ki sem jo sicer ljubil, /.../, je postala v enem samem večeru in noči intenzivna mora.« (Svit, 1998, str. 76)

Prav tako sproži Tiborjevo nezaupljivost dogodek, ki se je zgodil na ulici Julesa Verna v kavarni.

»Po obisku tipa iz Sedmih čudes sem jo začel zasledovati.« (Svit, 1998, str. 110)

Sklepamo, da Tibor ne prihaja iz Francije, ampak je njegovo poreklo madžarsko. Farkas ga je klical levji brat.

»Kolikokrat sem mu že rekel, da ne prenašam tega stavka, in še bolj kot stavka tega podtona: podonavskega, podkarpatskega, s katerim ga izreka že vsaj petindvajset let.« (Svit, 1998, str. 9)

Tudi zaradi svojega poklica se je gibal v družbi umetnikov in izobraženih ljudi. Za vzdrževanje gospodinjstva je bil precej nesposoben. Lahko si je privoščil pomoč Portugalke Eme in Marie-Hélène, ki mu je tipkala. Sicer pa o njegovi družini ne izvemo ničesar.

Kati je predstavljena kot skrivnostna oseba, na prvi pogled ne vemo o njej nič gotovega, po prebranem romanu pa ugotovimo, da prihaja iz socialno šibkejšega okolja. Njeno pogrešanje očeta je več kot očitno.

»Grušenjka razen matere, ki je nekaj let živela z njegovim očetom, nima nikogar. Njen oče ju je zapustil, ko je bila stara dvanajst let, je rekel. Izginil za zmeraj, brez vsake sledi.« (Svit, 1998, str. 148)

Tudi ona ni Francozinja. Rojena je v Trstu in najbrž ima slovenske prednike, ker v spanju govori slovensko.

Roman se izteče v približno enem letu. Pisateljici priljubljen mesec je april. Takrat Tibor spozna Kati.

»V romanu najdemo ponovno motiv aprila kot »mesece vseh mesecev«, v katerem naj bi se zgostili vsi letni časi in ki simbolizira tudi človeško spremenljivost.« (Borovnik, 1998, str. 11)

»Spustila sva se po stopnicah in se preko dvorišča podala v aprilsko noč.« (Svit, 1998, str. 13)

Roman se zaključi pred začetkom pomladi. Datum njune poroke je naveden točno – 27. april 1995. Sicer pa je prehajanje časa in potekanje letnih časov dobro opredeljeno. Pisateljica je na primer začetek jeseni nakazala z omembo avgustovskega računa za telefon. Menim, da dogajalni čas nima posebnega vpliva za nastanek in vsebino romana.

8.2.3. USODNA ŽENSKA

Pri Kati opazimo izrazit motiv usodne ženske. Ni ji bilo potrebno veliko, da je Tiborja zapeljala. Že dejstvo, da je več kot 30 let mlajša, pojasni Tiborjevo obnašanje. S svojim telesom mu je popolnoma zmešala glavo.

»Še nikoli mi ni bil njen obraz tako radodarno predan. Njena polt je bila res barve cvetličnega medu. Sladka, me je spreletelo kot krč. Da bi jo polizal od glave do peta.« (Svit, 1998, str. 61)

Tibor se je sprijaznil z odhodom Eme, Marie-Hélène in celo z izginotjem mačka Benza. Vse to je prenesel, ker je bila zdaj Kati središče njegovega življenja.

Ni mu povzročila le nepopisnega poželenja, ampak tudi strahotno ljubosumje. Simona je imel sicer rad, vendar ni prenesel, da bi se vmešal v njun odnos. To je želel tudi na vsak način preprečiti.

»Vse mu bom povedal. Na kratko, koncizno. Da Kati ni ženska zanj.« (Svit, 1998, str. 104)

Seveda pa se to ni dalo in Tibor je ob pogledu na Kati in Simona izgubil zavest. Ljubosumje zaradi usodne ženske bi ga skoraj pogubilo.

8.2.4. EROTIKA

Že sam naslov bi lahko napovedoval določeno mero erotike. Odnos si strastno zastavi samo Tibor, medtem ko Kati potrebuje le pravo očetovsko ljubezen. Bolj ko se izmika telesni ljubezni, bolj erotično dražljiva postaja za Tiborja. Zaradi njune razlike v letih je za Tiborja še bolj erotično vznemerljiva.

»Začutil sem kipečo brezobzirno moč njenega telesa in slepo, trdovratno, zariplo željo mojega, ki ni otrdela le v spodnjem delu trebuha ... /.../ » Tibor! Umakni se!« je kriknila s stisnjenimi ustnicami. /.../ Umaknil sem roke in položil glavo na njen trebuh. /.../ V naslednjem trenutku se je vse moje telo streslo v kratkem krču, in ne da bi čutilo vsaj kapljo slasti, iztisnilo iz sebe brizg svoje mlačne, mlečnate tekočine.« (Svit, 1998, str. 90)

Ker Tiborjevi želji ne ugotovi, je njegova pohota zmerom večja, hkrati se zateka tudi k domišljiji. Kati ga je v navalu jeze obtožila, da je star norec s kipečo domišljijo, ki bi jo moral uporabiti kje drugje. Še največ erotike je v prizoru pod tušem, za katerega v naslednjem poglavju izvemo, da je samo izmišljen. S Kati sta res stala pod odprtih tušem, a med njima ni prišlo do strastnega ljubljenja, kot bi si ga Tibor želel.

»Z roko sem ji segel med noge, kjer je bila mlačno, lepljivo, mokra. Dvignil sem jo z mednožjem na svoji lakti, da je zastokala. Dvignil, jo pritisnil ob steno, jo vzel vase, ne, ona me je vzela vase, jaz, ona, jaz, ona ...« (Svit, 1998, str. 100)

Erotičnih prizorov v romanu ni veliko. Že zaradi Katijinega dožemanja Tiborja med njima ne more priti do pristne strasti. Največ erotike je v Tiborjevih poskusih zblizanja in njegovi bujni domišljiji.

Tiborjevi opisi erotike niso vulgarni. Močno si želi prave strastnosti, ki bi jo rad izživel. Zmotno je mislil, da si je on izbral Kati in z njo je želel biti povezan tudi telesno.

8.2.5. IRONIJA

Ironija se v romanu velikokrat pokaže. Tibor že na začetku ironično ramišlja o njunem prvem kosilu, ki je bilo kot o filmu. Ker pa, kot sam pove, ne zna pisati za film, je njegovo početje utopično.

Tiborjeva hipna odločitev, imeti razmerje s pol mljašo žensko, je nenavadna. Še isti večer dobi Grušenjka novo ime po zaslugi Tiborjeve neresne, dolgoletne navade.

Najbolj ironičen nasploh se mi zdi njun ljubezenski odnos. Oba igrata različni igri, to pa ve samo Kati. Kati si pravzaprav take igre želi. Tiborja izkoristi za svojega nadomestnega očeta, medtem ko mu ona ne more odigrati vloge partnerke, ki bi si je Tibor želel.

Ironija se začne že z sklenitvijo »pogodbe«, da bo njuno razmerje brez vprašanj. Dejanje je že skoraj neverjetno, glede na to, da Tibor vidi Kati prvič.

»Ženska, ki vpiše v skupno pogodbo s svojim moškim en sam člen: Nobenih vprašanj med nama. /.../ Pogodba, zamisel, ki sem jo v začetku najinega skupnega življenja tudi prakticiral in bolj ali manj spoštoval.« (Svit, 1998, str. 111)

Seveda njuno razmerje ni moglo obstati. Med njima je izbruhnil še večji prepir, ko Kati ni želela oziroma je zelo ironično odgovarjala na Tiborjeva vprašanja.

Roman se zaključi dokaj nenavadno. Ni zanesljivo, ali je Kati zares prišla ali pa je bil to samo eden mnogih Tiborjevih ironično-domišljjskih prizorov. Tibor naj bi celo razumel jezik, ki mu je bil prej nerazumljiv, slovenščino.

»In celo, glej, glej, njeno govorjenje v sanjah ... V istem neznanem jeziku, ki mi je postal po vseh skupnih nočeh skoraj domač ... Več kot domač ... Mojbog, sem prisluhnil njenim besedam, kot bi prvič v življenju začutil nekaj jasnega, preprostega, dorečenega, čemur sem se do zdaj le približeval.« (Svit, 1998, str. 156, 157)

8.3. TO NOČ SEM JO VIDEL

8.3.1. ZGODBA

Zgodbo gradi 5 pripovedovalcev. Skozi njihovo prvoosebno pripoved se nam izrisuje podoba glavne osebe – Veronike Zarnik. Veronika, razen v dialogih, sama nikoli ne spregovori. To ji da posebno skrivnostnost in možnost raznih interpretacij.

»Pisatelj si je umislil odlično metodo razkirvanja, kjer razkriva sloj za slojem, a tako, da bralcu ne uspe predvideti, kaj bo pod naslednjim. Še več, nepredvidljiva je celo izbira naslednjega pripovedovalca.« (Nežmah, 2011, str. 66)

V prvem poglavju jo opazujemo skozi oči ljubimca Steva. Spoznamo njen temperamenten značaj, ki Stevu ni ustrezal. Njegova merila glede žensk, se niso skladala z Veronikinim obnašanjem. Stevo pač ni mogel razmeti, da si Veronika upa na železniški postaji sedeti na kovčku in kaditi.

»Ne moreš se tako obnašati, sem rekel, kaj si bodo ljudje mislili o tebi? Začudeno me je gledala. Na postaji, sem ji skušal pojasniti, se zbirajo ženske posebne sorte. Posebne sorte? je začudeno vprašala. Saj to sem jaz, je rekla, ženska posebne sorte.« (Jančar, 2010, str. 40)

Ta nasprotja so ju na začetku privlačevala, a ker se je situacija v Vranju in kasneje v Mariboru vedno bolj zaostrovala, to ni bilo več dovolj. Strastnih čustev med njima več ni bilo. Stevo nas s pripovedovanjem pripelje do trenutka, ko se je Veronika odločila za vrnitev k Leu. To je izvedel najprej od služkinje, nato pa je prebral še Veronikino pismo.

»Veronika mi je sporočala, da se je vrnila k Leu. Še zmeraj me ima rada, ni ji žal za vse, kar sva doživela in preživela skupaj. Ampak saj vidim, jaz Stevo, kako sva se drug drugemu odtujila v zadnjem času. Počutil sem se kot aligator, ki so ga nagačili. Pri tem pa niti njenega moža nisem ugriznil.« (Jančar, 2010, str. 54)

Očiten je Stevov slabšalni pogled na Lea. Pogosto ga je ironično imenoval dandy.

»Sovražil sem njegovo smehljanje, njegov avto, njegovo lousko obleko, njegove nazaj počesane lase, zaželel sem si, da bi dvignil tisto puško z zadnjega sedeža in ga tam ob avtu počil v visoko čelo pod polizanimi svetlimi lasmi.« (Jančar, 2010, str. 35)

Druga pripovedovalka, Veronikina mama, nam nakaže strašen dogodek, ki se je zgodil januarja 1944. Ker tudi sama ne ve, kaj se je tisto noč dogajalo, nas pusti v pričakovanju.

»Odšla sta ponoči in sredi najhujše zime, visok sneg je ležal naokrog. Šele zjutraj tistega dne v začetku januarja štiriinštirideset so mi povedali, da sta odšla z obiskovalci.« (Jančar, 2010, str. 61)

Opiše nam, kako je ona doživljala to strašno noč. Veroniko, še posebej pa Lea, vidimo iz drugačne perspektive.

»Leo je bil eleganten gospod. Miren. Sposoben je bil za vodenje podjetja. In Veroniko je imel rad, tudi mene, dober človek je bil.« (Jančar, 2010, str. 68)

Čeprav Josipina daje vtis opazovalke dogajanja, ima močan vpliv na Veroniko. Očita si, da jo je nagovorila za odhod k Leu. Če bi Veronika ostala v Mariboru, ne bi sledili zapleti in njena smrt. Sicer pa z Josipinino pripovedjo dobimo močnejši vtis o podgorski graščini.

»Prihajali so gostje iz Ljubljane, njegovi poslovni prijatelji, Veronikine prijateljice, prihajali so slikarji in pesniki. Pri nas je bila na polici vsaka nova knjiga, ki je izšla v Ljubljani, pa seveda tudi nemške ...« (Jančar, 2010, str. 71)

S Horstovo pripovedjo na dogodke prvič pogledamo s strani okupatorjev. Nemški zdravnik je bil v zelo dobrih odnosih z zakoncema, še posebej z Veroniko. A med njima ni bilo nič več kot le držanje za roke. Ta dogodek se je Horstu vtisnil v spomin. Jeranekova prisotnost ga ni pretirano vznemirila, saj ga je tudi Veronika pomirila. To je bil ključen dogodek, saj se je takrat Ivan odločil, da bo poročal, kar je videl. Po tretjem poglavju še vedno ne izvemo, zakaj so odpeljali zakonca, ker noben pripovedovalec do zdaj ni bil vpleten v dejansko dogajanje tiste noči.

Tudi z Jožino pripovedjo ne izvemo točnega vzroka odhoda zakoncev Zarnik. Občutimo lahko Jožino presenečenje nad Jerankovim spremenjenim in grdim govorjenjem o Veroniki. Tudi bralec ne pričakuje takšne spremembe. Pozneje se je Joži spomnila dogodka ob jezeru. Ivan ji je za ta dogodek povedal.

»Da boš vedela, Joži, je rekel, našim tole prav nič ni všeč, bojim se, da se ne bo dobro končalo.« (Jančar, 2010, str. 123)

Joži je bila skoraj prepričana, da sta zakonca mrtva. Pravega ozadja zgodbe in razloga za spremenjeno Jerankovo obnašanje še vedno ne izvemo.

Z zadnjim poglavjem se zgodba razplete. Počasi spremljamo Ivanov spremenjen odnos do Veronike in posledična Ivanova dejanja, storjena zaradi ljubosumja. Na dogajanje je vplival partizan Janko, ki je sprožil akcijo in je vpleten v dogajanje ob usmrstitvi zakoncev. Veronikina smrt se vedno znova pojavlja v Ivanovem spominu. Ivan že v začetku svoje pripovedi omeni, da mogoče vendarle tisto noč niso ravnali, kot bi morali. Ob koncu romana nas še enkrat spomni na pretresljivo dejstvo.

»Nismo imeli dovolj trdnih dokazov, to je res. Toda razumeti je treba, da smo bili mladi in nori od nenehnih bojev, preganjali so nas kot zveri, kot je tudi rekel tovariš Janko, in mi smo včasih morali neusmiljeno usekati nazaj.« (Jančar, 2010, str. 189)

Z različnimi pripovedovalci zgodbo doživljamo večplastno. Osebe se izkažejo drugačne, kot smo jih na prvi pogled ocenili, in dejanja oseb so razumljivejša. Pisatelj z vsakim poglavjem odlično povečuje napetost. Vedno manj nam je prikrito in vedno bolj si želimo ustvariti popolno sliko dogajanja. V romanu spremljam zanimivo ljubezensko zgodbo, usoda zakoncev nas pretrese.

8.3.2. DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS

Stevo se v Palmanovi spominja časov z Veroniko. Spoznala sta se v Ljubljani, kamor se je konjeniški eskadron preselil iz Niša. Stevo v pogovru z Leom razkrije, da prihaja iz Valjeva.

»Nikoli še nisem bil v Valjevu, je rekel, tam pridelujete slive? In slivovko?« (Jančar, 2010, str.13)

Jančar je služil vojaški rok v Vranju, zato je izbral to mesto za Stevovo prekomando. Zelo pristno je opisano mračno in nevarno vzdušje ulic v Vranju.

»V Vranju na eni strani mesta stanujejo srbski meščani, onstran precej umazane rečice, v katero se zlivajo odplake mesta pa se takoj nad nekdanjo turško kopeljo na obeh straneh ceste, ki se vzpenja po lahnem pobočju, razteza veliko cigansko naselje, pravijo mu »Cigan mahala«. « (Jančar, 2010, str. 41)

Tako kot v mnogih Jančarjevih romanih se tudi v tem za kratek čas znajdemo v Mariboru. Stevo je v Maribor premeščen, z Veroniko zaživita v meščanskem stanovanju. Ker se je Veronika v nadaljevanju vrnila k Leu, se tudi pripoved prestavi na Gorenjsko, v Gorenjo vas. Celotno posestvo imenujejo Podgorsko, leži pa pod Strmim vrhom. Josipina zelo natančno opiše lokacijo graščine. Gre za zelo obsežno posest s travniki, gozdovi, parkom. Tudi notranjost graščine je bogato urejena s starinami, ki jih je Leo zbiral. Do konca romana se pripoved dogaja v okolici Gorenje vasi.

Nemški zdravnik Horst je v času pripovedovanja doma, v Münchnu.

Dogajalnemu prostoru lahko ves čas sledimo. Avtor zelo natančno navaja dogajalni prosotor. Gre za območja, vpletena v dogajanje 2. svetovne vojne.

Stevo, Joži in Ivan prihajajo iz socialno preprostejšega okolja. Še posebej Joži in Ivan živita skromno. Nimata šol in opravljata bolj ali manj fizična dela. Veronika, Leo, Horst in Josipina se gibljejo oziroma se želijo gibati med umetniki in ljudmi iz višjih krogov. Čas vojne je prav vsakega zaznamoval in jih na nek način povezal.

Roman obsega obdobje sedmih let – od 1937 do 1944. Nemirni čas 2. svetovne vojne usodno vpliva na literarne osebe. Jančar z veliko natančnostjo navaja čas dogodkov. Kljub retrospektivnemu spominjanju pripovedovalcev lahko zlahka sledimo dogajanje

8.3.3. USODNA ŽENSKA

Veronika je bila s svojo karizmo, privlačnostjo in prisrčnostjo usodna za štiri moške. Stevo se močno zaljubi v Veroniko. Ljubezen je bila tako močna, da je tvegala razmerje s poročeno žensko.

»... ta ženska me je ljubila in jaz nisem mogel brez nje. Zdaj sem začutil, da bi je popolnoma vseeno, kaj bo kdo rekel, siknil, kako bo gledal in kam vse skupaj pelje, jebe se mi za oficirsko čast ...« (Jančar, 2010, str. 33)

Stevo Veronike ni mogel pozabiti še dolgo potem, ko ga je zapustila. Vsa leta ji je pošiljal pisma, ki jih ni odpirala.

Za Lea je bila Veronika edina ženska. Bil je zadržan, tudi v ljubezenskem izkazovanju, vendar se je za Veroniko močno trudil. Po vseh bolečinah, ki mu jih je prizadela s svojim odhodom, se je z njo še enkrat simbolično poročil, odločen, da mu tokrat ne bo pobegnila.

V času krute vojne se je Veronika močno prikupila tudi nemškemu zdravniku. Tudi on je veliko tvegala. Že samo druženje Nemca z zakoncem Zarnik je bilo tvegano dejanje. Ampak Veronika mu je popestrila puste vsakdanjike daleč stran od domovine. Na njeno željo se je potrudil in iz zapora spraviti Jeranka, s čimer je tvegala svojo čast in kariero.

»Če mi Veronika ne bi rekla s svojim prosečim, a hkrati nepopustljivim glasom, tega gotovo ne bi storil.« (Jančar, 2010, str. 90)

Vseeno pa je Horst želel pozabiti medvojne čase in s tem tudi Veroniko.

Veronikin vpliv je imel usodne posledice na Ivana Jeranka. O obojestranski ljubezni med njima ne moremo govoriti, a se je zaradi Ivanove enostranske ljubeznim v njem razvilo grozno ljubosumje in krivična jeza.

»Bila je lepa in daljna in nedosegljiva. Jaz pa sem bil tisti večer ljubosumen in jezen na Janka. Saj ni mogoče, sem mislil, da je s svojo predrznostjo res napravil kak vtis nanjo.« (Jančar, 2010, str. 146, 147)

Nehote ni bil več jezen samo na Janka, ampak tudi na Veroniko. Dobroto, ki mu jo je izkazovala, je Ivan poskušal pozabiti. Jeza in ljubosumje sta prevladala nad hvaležnostjo.

8.3.4. EROTIKA

Kjub temu da je Veronika usodna ženska za kar 4 štiri moške, erotičnih prizorov v romanu skorajda ni. Tudi Veronika ni v prvi vrsti predstavljena kot erotična fatalka, ampak kot zelo prisrčna, energična in dobrosrčna oseba. Šele z nastopom Janka je Veronika prvič prikazana kot zelo privlačna ženska. To ima odločilen pomen za Ivana.

»Janko je bil čisto začaran. Kakšna baba, je vzdihnil. Potem se je začel glasno smejati. Če bi me res peljala, je razposajeno rekel, bi jo jaz prijel takole čez pas. /.../ Takrat sem prvič pomislil, da je pravzaprav res, kar je rekel Janko, da je namreč mlada grajska gospa tudi ženska, mlada in privlačna ženska.« (Jančar, 2010, str. 145)

Veroniki je Jankova moška drznost vzbudila pozornost. Ivana zmoti prav ta različen odnos do njega in Janka.

»To druženje Ivana ne zmoti toliko na domoljubni in ideološki ravni, temveč predusem zato, ker Veroniko tudi sam rad vidi; ona, po naravi »fatalka«, pa mu pogledov ne vrača kot ženska, ampak le kot prijazna gospodarica.« (Naglič, 2011, str. 19)

Prej mu je bila Veronika vseč samo kot oseba, ki ga dobro plačuje za delo in je z njim prijazna, zdaj pa je opazil, da je Veronika najzanimivejša med vsemi dekleti, ki jih je poznal. Od Veronike ni želel spoštljivega odnosa, občutek je imel, da se z njim pogovarja pokroviteljsko. Želel je, da ji ne bi pomenil samo delavca na posestvu.

»Tudi to spoštljivo vikanje me je motilo. Z Jankom sta se pogovarjala kot stara znanca, čeprav sta se prvič srečala, mene je obravnavala kot služabnika.« (Jančar, 2010, str. 149)

Veroniko so privlačili postavni, drzni moški. Stevo, še bolj pa Janko, sta izredno možata moška, ki želita dokazati svojo moško moč. Stevo je že s svojo uniformo in poklicem odražal moško resnost, Janko pa jo je prepričal z motorjem in drznim jezikom. Leo ne predstavlja moškega takega tipa, a Veroniki nudi lagodno življenje in predano ljubezen. Z Leom ostane, ker je presodila, da so ji tudi te vrednote pomembne. Vseeno pa je v svoje življenje morala vnesti spremembo in željo po možatem moškem in erotični avanturi izživela s Stevom.

Vse ljubezenske scene s Stevom so prikrite. Opisov njunega telesnega odnosa ni.

»Nenadoma mi je legla v naročje in mi pogledala v oči. Z dovoljenjem, je rekla, ko je že ležala v mojem naročju. /.../ Pobožaj me bo laseh, je ukazala. Vem, da si to želiš, je dodala, ko sem se za hip obotavljal.« (Jančar, 2010, str. 26, 27)

Odločilen trenutek za kasnejši razplet, je bilo Ivanovo videnje Veronike in Horsta. Situacija do takrat nikakor ni bila erotična, morda bi bila, če ju ne bi zmotil Ivan. Skozi Horstove oči je dogodek popolnoma nedolžen, skozi Ivanove pa ne.

»Prijel sem jo za roko in jo pogledal v oči. Hotel sem reči, da je lepo živeti, nekaj takega, lepo je stati ob ribniku ob vzhajajočem soncu. Takrat sva zaslišala, da je nekdo požvižgal, nekaj je zaropotalo ob seniku. Umaknila je roko.« (Jančar, 2010, str. 107)

Nekoliko erotičen prizor je proti koncu romana. O pravi erotiki že zaradi resnosti situacije ne bi mogli govoriti.

»Objel jo je čez ramena. Jaz sem ga samo začudeno gledal: kaj je zdaj to? On pa ji je nekaj tiho govoril, kakor da ji govori, da bo še vse dobro. Ona je kimala, njemu pa je roka zdrsnila na njen bok.« (Jančar, 2010, str. 178)

Veronika doživi nesrečno usodo posilstva. O posilstvu izvemo šele naslednji dan in še to zelo posredno.

8.3.5. IRONIJA

Ironije ni prav veliko zaradi resnosti vojne. V pripovedi zelo težko najdemo ironijo. Še največ je zasledimo v dialogih. Veronika je v svojem navalu kljubovalnosti želela pokazati Stevu, da se ne sramuje ničesar. Ironično se je pošalila na račun svojega moža.

»Pred natakarjem, ki je stal ob najini mizi in čakal na naročilo, je glasno rekla, ne da bi se zmenila zanj: Moj mož je hudo ljubosumen in na zadnjem sedežu zmeraj vozi lovske puške. /.../ Hotel sem ji dati znamenje, da nisva sama. Ona pa je še z večjim veseljem zaklicala: Gospod poročnik! Saj bi ga vi ustrelili prej, preden bi on naju, kajne?« (Jančar, 2010, str. 30)

Horst se je tistega jutra, ko je z Veroniko sprehajal ob jezereu, zelo rahlo samoironično pošalil.

»Tam pri Teterevu, ob tisti reki, tam ste bili ves čas med življenjem in smrtjo, je rekla. Ja, sem se pošalil, od tega še zdaj šepam. Ni ji bilo do šale.« (Jančar, 2010, str. 107)

Janko je bil karakterno zelo vihrav človek. V njegovem govoru je večkrat možno zaslediti ironijo, tudi takrat, ko še zdaleč ni bila potrebna. Potem, ko je storil tako grozodejstvo, poslal Veroniko in jo skupaj z ostalimi Partizani likvidiral, ni ostal resen.

»Pa se ni bilo treba peljati z motrojem, je rekel obešenjaško. Mrzla zona me je polila po hrbtu. Menda ja nisi ... uboge ženske, sem zasopel. Sama je pristala, je rekel.« (Jančar, 2010, str. 179)

8.4. TEK ZA RDEČO HUDIČEVKO

8.4.1. ZGODBA

Zgodbo nam s prvoosebno pripovedjo podaja neimonovalni pripovedovalec, ki je režiser. Avtor se v romanu izmika navedbi njegovega imena. O njem ne izvemo prav veliko. Pripoved je na trenutke ironična, polna dvomov in spominov na Ireno.

»Saj res, sem ljubosumen ali pa samo jezen, ker je ona pustila mene in ne jaz nje? Me prešine filozofična misel. Sem jo sploh imel rad? Je ona imela mene rada?« (Möderndorfer, 1996, str. 45)

V dogajanje vstopimo kmalu po usodnem trenutku za pripovedovalca – Ireninem odhodu. Zgodba se gradi na njegovem neumornem iskanju pobegle ljubezni.

»Našel jo bom! Pa naj se je skrila kamorkoli! Našel jo bom in jo zlekel v posteljo! Tam mi bo priznala vse!« (Möderndorfer, 1996, str. 41)

Ker niti sam ne ve, zakaj ga je zapustila, je njen odhod še toliko bolj skrivnosten. Sprva obupano jadikovanje režiserja se spremeni v zanimivo iskanje. Iskanja se poskuša lotiti na detektivski način.

»Samo vi mi lahko pomagate, inšpektor Marlow! (To sem jaz ... Kadar sem na psu, si domišljam, da sem literarni junak.)« (Möderndorfer, 1996, str. 63)

Skozi režiserjev tek oziroma iskanje spoznavamo Ireno. Pripovedovalec se večkrat sprašuje o pomenu ljubosumja in prave ljubezni.

»Navadil sem se nanjo (morda pa je to ljubezen? Da se navadiš na nekoga, da ne moreš brez njega, da boš umrl, če te zapusti, da jo boš umrl, če zbeži proč od tvoje ljubezni, ja, umrl jo boš).« (Möderndorfer, 1996, str. 45)

S pripovedovanjem o skupnem življenju lahko opazujemo tudi režiserjev značaj. Želel si je najti Ireno, a je pravzaprav našel sebe. Ko se pripovedovalec odloči za nakup pištrole, je jasno, da se ne bo zlahka predal. Zgodba doživi vrhunec, ko režiser napade Aljošo. To je sprožilo Irenin obisk in pojasnilo. Njeno razkritje je zelo pretresljivo.

»... Irena seže z roko v lase in jih potegne z glave. Gola lobanja. Skoraj gola. Redko poraščena s še bolj redkimi in tankimi šopki rjavkastih las.« (Möderndorfer, 1996, str. 186)

Zaključek romana je pomirljiv. Režiser se je sprijaznil s situacijo. Spet je začel intenzivno delati v gledališču, kar mu je bilo v zadovoljstvo. Samo še enkrat je sanjal Ireno.

»To je bilo zadnjič, da sem čisto zares tekkel za rdečo hudičevko.« (Möderndorfer, 1996, str. 197)

8.4.2. DOGAJALNI PROSTOR IN ČAS

Roman se začne v nekem neimenovanem obmorskem kraju. Režiser je prespal v prijateljevi hiši ob morju.

»Preden sem se zbudil, se mi je plivkanje morja prikradlo v sanje.« (Möderndorfer, 1996, str. 7)

Nadaljevanje romana se odvija v Ljubljani.

»V Ljubljani sva živela v podnajemniškem stanovanju. V Trnovem.« (Möderndorfer, 1996, str. 15)

Po režiserjevem pripovedovanju lahko sklepamo, da sta z Ireno živela solidno življenje. Njuno stanovanje ni bilo opremljeno razkošno (ležišča sta imela kar na tleh), privoščila pa sta si potovanja. Vtis o stanovanju dobimo tudi med režiserjevim izpadom jeze, ko je razbijal njune stvari.

Pripovedovalec se v iskanju Irene zadržuje v Ljubljani. Zaradi Bojane gre na RTV, k Vilmi na Rudnik, Aljošo najde na Filozofski fakulteti, nato pa ga preseneti še doma. Dogajalni prostori v Ljubljani so večinoma opredeljeni.

Glavni osebi se gibljeta tako v družbi umetnikov in izobražencev kot tudi med ljudmi iz šibkejših socialnih okolij. Dogajalni prostor v romanu nima ključnega pomena. Tudi leto dogajanja ni navedeno. Sklepamo lahko, da se dogaja po osamosvojitvi Slovenije.

»(Prekleti Sadiku, prekleti Albanci, preklet ostanek Jugoslavije lopovske!).« (Möderndorfer, 1996, str. 179)

Pripovedovalec prične svojo zgodbo kmalu po tem, ko ga je Irena zapustila, tako da so srčne rane še sveže. Režiser se večkrat spominja dogodkov izpred petih let, ko sta z Ireno še živela skupaj. Natančno opredeli čas, ko sta se spoznala.

»April, pred petimi leti, ne, skoraj šestimi leti. Končal sem Akademijo za gledališče.« (Möderndorfer, 1996, str. 61)

Iskanje se konča peti dan, ko ga obišče Irena. Sicer ni navedeno, a sklepam, da je čas poletja.

»Počasi grem čez park. Tam sedijo v travi. Z nahrbtniki. Spomnim se, kako sva tudi midva z Ireno nekoč potovala.« (Möderndorfer, 1996, str. 164, 165)

Roman se zaključi nekaj mesecev kasneje.

8.4.3. USODNA ŽENSKA

Irena predstavlja usodno žensko za režiserja. S svojo neizmerno privlačnostjo in nenavadnimi lasmi je pripovedovalčevo pozornost pritegnila že v srednji šoli. Ko sta se pozneje srečala v Ljubljani, ji ni bilo potrebno storiti nič več kot le nasmeh. Režiserju JE popolnoma zmešala glavo. V petih letih skupnega življenja je bil njun odnos izjemno strasten. Irenin odhod je pripovedovalca močno prizadel.

»... bil sem preričan, kot zdaj še vedno, da je ženska mojega življenja, zato sem takrat, v svoji blodnjavi in razgoreli ljubezni, hotel vedeti vse. /.../... in ne nazadnje, čeprav najbolj pogubno, sem hotel vedeti, kdaj je bila prvič z moškim ...« (Möderndorfer, 1996, str. 18)

Na režiserja je imela tako močan vpliv, da ga je z odhodom spravila v pravo norost. Še samemu je bilo takšno obnašanje tuje.

»Zdaj pa se nenadoma ne prepoznam več: zloben, maščevalen, egoističen, agresiven, brezobziren retorik, hinavski, primitiven ... Kot da je potrebno, da človeka zapusti rdečelasa hudičevka, da bi tako postal čistokrvni Slovenec.« (Möderndorfer, 1996, str. 92)

8.4.4. EROTIKA

Erotike je veliko, saj tudi roman sodi med erotične romane. Ker sta z Ireno imela zelo strasten odnos, je pripoved prežeta z opisi telesne ljubezni. Ljubljenja se nista naveličala.

»Nikoli mi ni bilo dovolj spanja z njo. Všeč mi je bilo, kadar je kričala, cvilila kot gnezdo mladih psov, kadar je skoraj jokala, govorila nerazumljive besede, se trgala in butala s celim telesom, z glavo rinila navzgor, prav do posteljne stranice, da me je včasih postalo strah, da si bo zlomila vrat, da doživlja kakšen kliničen napad neznane vrste.« (Möderndorfer, 1996, str. 45)

Oba sta bila značajsko divja, ekstravagantna, razuzdana in tako sta se obnašala tudi v postelji. Nič ni bilo preveč obsceno zanju.

»Kadar pa je imela svojo rdečo prijateljico, je še posebej hotela, da jo poljubljam tam, med nogama. Z obema rokama me je zgrabila za lase in me prav nič nežno potisnila pod svoj trebuh, tam pa si je moj obraz kar sama potisnila v poljub.« (Möderndorfer, 1996, str. 100)

Njuna spolna doživetja res niso poznala meja. Zaradi nevarne igre bi pripovedovalca skoraj ustrelil nek mimoidoči pastir. Izgledalo je namreč, kot da pripovedovalec želi posiliti Ireno.

»Zagrabil sem jo med nogama in ji strgal hlačke. Igra je postajala vedno bolj resnična. Tudi upirala se je resnično. /.../ Kričala je in brcala na vse strani, mi izmikala svoje kosmatkasto mednožje in kadar sem jo uspel zgrabiti za ritnici in potisniti palec po brazdi med dlakami, sem lahko začutil, kako je bila mokra ...« (Möderndorfer, 1996, str. 135)

Za erotični roman je značila tudi neposrednost opisovanja spolnosti. Möderndorfer se brez zadržkov loteva še tako intimnih ljubezenskih prizorov.

»Autor pripoveduje zgodbo o ljubezni, /.../ s tako iskrenostjo in brez sprenevedanja tudi v opisih najintimnejših odnosov in situacij, da mu oprostimo tudi nekoliko grobe opise in scene, ker nas prav ta odkritost razoroži.« (Lovec, 1997, str. 81)

Vseeno pa Irena ni bila za pripovedovalca zgolj spolni objekt. Resnično jo je ljubil, le da je to najlažje izražal skozi seks.

»Irena je večkrat rekla: » Tako kot seksaš, takšen si.« To ni bila kakšna globokoumna resnica, tudi povedala je ni z izbranimi besedami, pač pa je zelo jasno govorila o pomembnosti erotike v Ireninem, najinem življenju.« (Möderndorfer, 1996, str. 52)

Pripovedovalec do Sidre ne čuti nikakršne ljubezni, zgolj erotično zadostitev. Ne samo da ga Sidra ne privlači karakterno, tudi telesno ga ne. Izkoristi jo zgolj za dokaz samemu sebi, da je še spolno močen. Sidra na koncu uvidi, da zveza med njima nikoli ne bo mogla obstati in odneha.

»Oddahnitev je neskončna. Kot bi ujel zadnji vlak. /.../ » Še sem, ob bog, še vedno sem«, jamram, medtem ko jo fukam.« (Möderndorfer, 1996, str. 170)

8.4.5. IRONIJA

V romanu se soočamo tudi z dobršno mero ironije oziroma pripovedovalčeve samoironije. Roman se ironično že začne s podnaslovom *ljubávni roman*.

»Iz nikakor napete, pravzaprav sprane in dolgočasne zgodbe, ki bi bila lahko naduse primerna snov za jokav ljubávni roman, Möderndorfer napravi enega tistih zlata vrednih romanov, ki jih pred zadnjo stranjo ni mogoče odložiti.« (Kenda, 1996, str. 22)

Občutek imamo, da se je pripovedovalec želel distancirati od svojih problemov, trpljenja. S svojo zafrkljivostjo in humorjem se oddaljuje od bolj ali manj resnih ljubezenskih in splošno življenjskih težav.

»Čevlji in hlačnici so smrdeli po razpadajočih morskih sadežih. /.../, preveč se mi je mudilo, zato sem nakapal malo dišeče vodice (tiste s smrekovim vonjem, ki jo nabrizgaš pod pazduho takoj po kopeli) kar na hlačnici. Naj se vonj razpadajočih morskih sadežev pomeša s svežo smrekovino!« (Möderndorfer, 1996, str. 111)

Zelo resno situacijo, ki se jima je pripetila nekega poletja na morju, in takratno stanje njune zveze, opiše humorno, pikro.

»Najina ljubezen se je začela kot uresničitev hrepenenja in nadaljevala kot igra. Izmišljanje prizorov. Končala pa kot coitus interruptus.« (Möderndorfer, 1996, str. 134)

Tu in tam se spomni cenениh citatov iz Ireninih trivialnih romanov, ki jih je zapisovala v zvezek. Pripovedovalec večkrat odtava v svoj svet kriminalnega romana, saj jih je včasih zelo rad prebiral. Med pripovedjo večkrat preklopi med detektivsko zgodbo inšpektorja Marlowa in svojo lastno zgodbo. Pogosto opis približa primerjavi s filmsko sceno.

»Objela sva se. Mokre in tople solze so nama kapnile in se na licih pomešale med sabo. V nobenem primeru se ne da izogniti filmu.« (Möderndorfer, 1996, str. 151)

Tudi »maščevanja« Aljoše se loti na skrajno ironičen način, z nakupom pištole. Naslov poglavja, ko naj bi se pripovedovalec spravil nad Aljošo, se imenuje Ubijanje. Seveda česa takega pripovedovalec ni zmožen. Ko čaka na Aljošo, si zamisli štiri možne variante razpleta njunega srečanja. Niti s pištolo v roki ne more ostati resen.

»Vse poti morajo biti odprte. Čeprav vem, da bom uresničil samo prvo. Prestrašil ga bom, morda ustrelil v zrak in prisilil, da bo Irena še zadnjič govorila z mano. Drugega nič.« (Möderndorfer, 1996, str. 174)

Aljošo, ki ga zares ne mara, saj naj bi mu po njegovem on speljal Ireno, ironično, že skoraj cinično opiše.

»Eleganten kot zmerom. Danes ima bež obleko z drobnimi črtami in za vratom temno modrega metuljčka. V rokah drži diplomatski kovček. Na vse strani se smehlja.« (Möderndorfer, 1996, str. 175)

9. PRIMERJAVA OBRAVNAVANIH ROMANOV

Obravnane romane bom med seboj primerjala na ravni zgodbe, dogajalnega prostora in časa, motiva usodne ženske, stopnje erotičnosti in ironije.

9.1. PRIMERJAVA ZGODB

Izbira pripovedovalca se v obravnavanih romanih zelo razlikuje. V romanih *Con brio* in *Tek za rdečo hudičevko* je pripovedovalec prvoosebni, medtem ko je v drugih dveh romanih pripovedovalcev več. *Pimlico* je poseben, saj ob treh prvoosebni pripovedovalcih vključi še četrtega - tretjeosebna. Največ pripovedovalcev ima roman *To noč sem jo videl*. Ima jih kar pet, pri čemer so si bolj ali manj enakovredni. V *Pimlicu* si po količini pripovedi pripovedovalci niso enakovredni. *Nastja* in *Matjaž* sta približno uravnotežena, *Mitja* pripoveduje manjši del besedila, vsevedni tretjeosebni pripovedovalec pa se pojavi samo na koncu zgodbe. Pripovedovalci imajo v romanih tudi različno pomembne vloge. V *Con briu* in *Teku za rdečo hudičevko*, kjer je pripovedovalec en sam, na njegovi pripovedi sloni vse dogajanje. V *Pimlicu* sta za zgodbo pomembna predvsem pripovedna dela *Matjaža* in *Nastje*. V romanu *To noč sem jo videl* pa napetost zgodbe z vsakim novim pripovedovalcem raste. Nosilec najbolj napetega dogajanja je prav zadnji pripovedovalec. Z njim se zgodba tudi dopolni in v celoti razjasni.

Prvoosebni pripovedovalci v romanih *Pimlico*, *Con brio* in *Tek za rdečo hudičevko* so umetniki (z izjemo *Mitje*), kar zelo vpliva na okolje in družbo, v kateri se gibljejo. Umetniki v izbranih delih sicer ne živijo zelo razkošnega življenja, a se nihče ne spopada s socialnimi problemi.

V romanu *To noč sem jo videl* so pripovedovalci ljudje iz različnih družbenih slojev (od vojaškega častnika do hišne gospodinje, dobro situirane *Veronikine* matere, uglednega nemškega zdravnika, nazadnje do preprostega kmečkega človeka). Romana *Pimlico* in *To noč sem jo videl* zaradi različnih pripovedovalcev omogočata doživljanje zgodbe večplastno, nanjo gledamo iz različnih perspektiv. V *Pimlicu* se pripovedovalci nenehno izmenjujejo, v romanu *To noč sem jo videl* pa se vsak pripovedovalec pojavi v svojem poglavju in pove svoje videnje zgodbe. V *Con briu* in *Teku za rdečo hudičevko* menjav pripovedovalcev ni.

Sintetičen način pripovedi je opazen v Pimlicu in Teku za rdečo hudičevko. Dogodkom sledimo tako, kot so se odvijali. V obeh besedilih je prisotno tudi nostalgичno spominjanje preteklosti. V Pimlicu se v bližnjo preteklost vračamo tudi z dnevniškimi vpisi. Druga dva romana, *Con brio* in *To noč sem jo videl*, sta pripovedovana analitično. Še posebej izrazito in natančno je to opazno v Jančarjevem romanu, saj je navedeno, kdaj so se pripovedovani dogodki odvijali in kdaj so se jih pripovedovalci spominjali. V *Con briu* nas v analitičnost uvede pripovedovalec, ki na začetku pove, da bomo njuno ljubezensko zgodbo spremljali kot knjigo, ki jo je napisal.

Najbolj izrazito napeto zgodbo, s presenetljivima zapletom in razpletom, vsebuje roman *To noč sem jo videl*. Je edini med izbranimi romani, ki je pisan na osnovi resničnih dogodkov. Veliko je tudi zunanjšega dogajanja, kar vsekakor vpliva na napetost. V ostalih romanih je več notranjšega dogajanja, še posebej v Pimlicu, kjer srečujemo predvsem z mislimi vedno bolj odtujenih ljubimcev. Razburljivega zunanjšega dogajanja skoraj ni, Ima pa Pimlico najbolj nenavaden in nepričakovan zaključek. V romanih *Con brio* in *Tek za rdečo hudičevko* pripovedovalca »tečeta« za svojima usodnima ženskama. Zgodbi se gradita na ljubosumju in posesivnem obnašanju pripovedovalcev, kar oba moška pripelje do izgube ljubljene osebe. Razlika je v tem, da se v Teku ta izguba zgodi, še preden vstopimo v dogajanje, v *Con briu* pa pride do izgube partnerke na koncu. Oba razpleta romanov sta pretresljiva.

Vse štiri romane odlikuje zanimiva in dobro grajena zgodba. Zapleti in razpleti med osebami zgodbo smiselno gradijo. Morda je najkompleksnejša zgodba v romanu *To noč sem jo videl*, a ji zaradi dobrega toka pripovedi z lahkoto sledimo. Roman je v primerjavi z ostalimi tremi napisan najbolj jasno in stvarno. V Pimlicu je največ razmišljanj (tudi filozofskih), kar pušča razmeroma odprto možnost bralčevega razumevanja. Besedila so zelo privlačna, zato tudi priljubljeno čtivo med zahtevnejšimi bralci.

9.2. PRIMERJAVA DOGAJALNEGA PROSTORA IN ČASA

Dogajalni prostori se od romana do romana razlikujejo. Vsem romanom je skupno več različnih dogajalnih prostorov. V Pimlicu, *Con briu* in Teku za rdečo hudičevko avtorji

omenjajo dva dogajalna prostora, medtem ko jih je v delu *To noč sem jo videl* mnogo več, od tega so štirje pomembnejši.

V romanih *Pimlico*, *To noč sem jo videl* in *Tek za rdečo hudičevko* je vsem skupen prostor Ljubljana z okolico. V *Pimlicu* in *Teku za rdečo hudičevko* je Ljubljana osrednji dogajalni prostor, v romanu *To noč sem jo videl* pa je dogajanja v Ljubljani razmeroma malo. *Con brio* je edini med izbranimi romani, kjer se celotna zgodba izteče zunaj slovenskih meja. V romanih *Pimlico* in *To noč sem jo videl* se le za kratek čas preselimo v tujino, v *Teku za rdečo hudičevko* pa smo samo s spomini izven meja Slovenije. V *Pimlicu* nismo povsem prepričani, ali gre v zadnjem poglavju za dejansko dogajanje na londonski postaji ali le za iluzijo. Vsekakor pa je v romanu *Pimlico* prav dogajalni prostor izjemno pomemben, saj ga razumemo kot metaforo za absolutno srečo, ki ostaja nedosežna. Celo tako pomemben je v svojem metaforičnem pomenu, da se je avtor odločil po njem roman poimenovati.

Kljub več dogajalnim prostorom v Jančarjevem romanu so preskoki med njimi nazorno prikazani. Ves čas natančno vemo, kje se pripoved odvija. Prav tako nimamo težav z opredeljevanjem dogajalnega prostora v ostalih dveh romanih. Kraji so v glavnem imenovani, razen nepoimenovanega obmorskega mesta v začetku romana *Tek za rdečo hudičevko*. V *Teku* in *Pimlicu* so pogosti skoki v preteklost, pri čemer so dogajalni prostori določljivi. Najzanimivejša menjava dogajalnega prostora je v zadnjem poglavju *Pimlica*. Zagotovo ne moremo pričakovati londonske podzemne postaje, čeprav tako napoveduje naslov.

Imajo pa dogajalni prostori različen vpliv za nastanek in potek zgodbe. Pri tem izstopa roman *To noč sem jo videl*, pri katerem so dogajalni prostori ključnega pomena. Ključen je tudi čas druge svetovne vojne. Veronika verjetno ne bi bila usmrčena, če se ne bi preselila iz Maribora na Podgorsko. V ostalih treh romanih dogajalni prostori nimajo tako bistvenega pomena na potek in razplet zgodbe.

Zaradi analitične pripovedi v *Con briu* in romanu *To noč sem jo videl* spremljamo že končane dogodke. V Jančarjevem romanu se vračamo daleč v preteklost, v predvojna in medvojna leta, pripovedovalci se dogodkov spominjajo. V ostalih treh romanih je romaneskno dogajanje postavljeno v povojni čas, v bližnjo preteklost, verjetno gre za devetdeseta leta preteklega stoletja.

Romani zajemajo tudi različno dolga časovna obdobja. Najkrajše obdobje zajema roman Tek za rdečo hudičevko. Najprej spremljamo pripovedovalčevo iskanje Irene, ki traja slab teden, v zadnjem poglavju pa preskočimo nekaj mesecev naprej na premiero predstave. Nekoliko daljše obdobje je v romanu Con brio, saj zajema pripoved približno leto dni. Pimlico strnjeno opisuje sicer krajše časovno obdobje kot Con brio, približno dveh mesecev, a se v zadnjem poglavju znajdemo v nedoločenem času (nekaj let) pozneje. Največji časovni razpon ima besedilo To noč sem jo videl. Veronikino zgodbo spremljamo sedem let, od 1937 do 1944. Zadnja pripovedovalca se dogodkov spominjata mnogo let kasneje. Časovni preskoki se v izbranih romanih pojavljajo zaradi priklicev spominov pripovedovalcev. Izbira takšnega zaključka je izrazita v romanih Pimlico, Tek za rdečo hudičevko in To noč sem jo videl.

Dogajalni čas najmočneje vpliva na dogajanje v romanu To noč sem jo videl. Druga svetovna vojna je usodno posegla v dogajanje in usodno zapečatila ali zaznamovala glavne književne osebe. V ostalih romanih dogajalni čas ne igra tako veliko vloge. V Pimlicu in Teku za rdečo hudičevko sta konec Jugoslavije in začetek demokracije v Sloveniji rahlo nakazana, kar na pripoved skoraj ne vpliva. Tako natančne določljivosti časa, kot je v izbranem Jančarjevem romanu, v ostalih treh delih ni. V Pimlicu se sicer rahlo orientiramo po Mitjevem dnevniku, vendar ne izvemo za leto dogajanja. Tudi v Möderndorferjevem romanu nam natančno leto dogajanja ostaja neznan, kar za zgodbo ni pomembno. Pripovedovalec Tibor v Con briu sicer navede točen datum njune poroke, o časovnem poteku nadaljnjega dogajanja pa lahko zgolj sklepamo iz pripovedi.

9.3. PRIMERJAVA USODNIH ŽENSK

Motiv usodne ženske se pojavi v vsakem od obravnavanih romanov. V nekaterih romanih so ženske usodne celo za več moških. Najusodnejša je Veronika v romanu To noč sem jo videl. Vpliva na štiri moške, od tega trem obrne življenje popolnoma na glavo. Tudi v Deklevovem romanu Nastja vpliva usodno na dva moška. V ostalih dveh delih sta glavna ženska lika močno vplivala na enega moškega.

Vse štiri ženske so izjemno vplivne, intenziteta njihovega vpliva pa je vendarle različna. Morda najmanj, a še vedno zelo vplivna, je Nastja. Zaradi trenutne pasivnosti svojega

partnerja njena vplivna moč na Matjaža ne more biti tolikšna, kot si sama želi. Vemo pa, da je bila, saj se Matjaž spominja vrhunca njune ljubezni. Nekoliko bolj vpliva na Jonasovo življenje, a spet ne toliko, da bi sprejemal življenjsko pomembne odločitve.

V ostalih treh romanih so ženske bolj usodne. Najintenzivnejša je v romanu *To noč sem jo videl*. Življenje vsaj treh moških, Steva, Lea in Ivana, se obrnejo zaradi nje na glavo. Stevo je bil pripravljen opustiti svojo oficirsko čast, Leo je Veroniki odpustil varanje, Ivan pa je postal nekaj, za kar je bil trdno odločen, da nikoli ne bo. Postal je ovaduh ljudi, ki so z njim ravnali dobro. To je bila posledica njegove jeze in ljubosumja. Še najmanj usoden vpliv je imela Veronika na nemškega zdravnika Horsta, ki je sicer tvegala svoje življenje zanjo, a je po vojni želel vse pozabiti.

Glavni ženski književni osebi v romanih *Con brio* in *Tek za rdečo hudičevko* sta približno enako usodni za svoja moška. Obema moškima književnima osebama je pobegnila ljubljena partnerka in oba sta ju bolešno iskala. V *Möderndorferjevem* romanu je to še bolj opazno, saj pripovedovalec išče Ireno vso zgodbo, v *Con briu* pa se pojavi iskanje proti koncu zgodbe. Oba ljubezen dojemata tako strastno, da izgube svoje usodne ženske skoraj ne preživita. Neimenovani režiser je izgubil voljo do življenja, pomislil je na samomor, morda tudi umor, pripravljen je bil iti v zapor. Na *Tiborju* se je izguba odražala nekoliko drugače. Ob pogledu na Kati, ki je bila z drugim moškim, se je onesvestil in skoraj izgubil življenje. Oba, režiser in *Tibor*, sta dokončni odhod svojih partnerk sprejela z bolečo resignacijo. Sprijaznila sta se z nastalo situacijo in nadaljevala svoje življenje, tako kot stori tudi Matjaž v *Pimlicu*. Tudi Stevo po Veronikinem odhodu sprejme situacijo. Sicer ji piše pisma, v katerih jo verjetno roti, naj se vrne k njemu, vendar jih, kot vemo, Veronika ne odpre. V tem pogledu se je sicer vedno bolj zadržan Leo veliko bolj boril za svojo ženo. Seveda mu je pri tem pomagalo prijateljevanje z vojaškim majorjem.

Vsem štirim usodnim ženskam je skupen temperamenten značaj, svobodomiselnost, karizmatičnost in privlačnost. Najbolj erotično dražljivo je prikazana Irena. Tudi Kati in *Nastjo* dojemamo kot spolno poželjivi ženski. Nikoli ne ostaneta prezrti v družbi moških. Veronika je edina, ki ni tako erotizirana. Jasno je, da je moške privlačila tudi spolno, vendar avtor poudarja, da je na moške znala vplivati s prijaznimi besedami, ustrežljivostjo in dobrosrčnostjo. To ji je prinašalo dobre in slabe stvari. Doživela je

strastno ljubezensko romanco, živela lagodno življenje, kot si ga je želela, hkrati pa jo je njeno vedenje tudi pahnilo v smrt.

Kati je med vsemi najmlajša in ostane najbolj nedotaknjena. Prav seksualna nedosegljivost in njena skrivnostnost jo delata še bolj poželjivo. Njeno obnašanje je na trenutke neodgovorno. Nastja ji je v tem pogledu popolnoma nasprotna. Med vsemi glavnimi ženskimi liki se vede najbolj zrelo. Trudila se je, da bi zvezo z Matjažem obdržala. Ker je bilo to nemogoče, ga je zapustila. Njen odhod ni bil nepričakovan, nasprotno pa lahko zatrdimo za Ireno. Ta je s svojim nenapovedanim odhodom povzročila šok. Tudi Veronikino obnašanje je bilo zelo tvegano. Zveza poročene ženske z vojaškim oficirjem, spogledovanje z Jankom in simpatiziranje z nemškim zdravnikom vsaj v tistem času ni bilo preudarno vedenje.

Veronikino življenje se je končalo najbolj kruto. Tudi Irenina resnica je boleča, hudo je zbolela, prav bolezen je bila vzrok za njen nenaden odhod. Nastja si sicer poišče novega ljubimca, a sta ljubezen in strast, ki sta ju čutila z Matjažem, neponovljiva. Zgodba se še najbolje konča za Kati. Eno leto je preživela tako, kot si je zamislila - z nadomestnim očetom, ki je zanjo skrbel. Ko je življenje s Tiborjem postalo preveč obvezujoče, se je umaknila. Seveda se je njena praznina zaradi odsotnega očeta nadaljevala, a je na koncu Tibor tisti, ki je najbolj prizadet.

9.4. PRIMERJAVA EROTIČNOSTI

Vseh štirih romanov ne bi mogli označiti kot erotičnih. Erotičen je samo roman Tek za rdečo hudičevko, ki tudi sodi med erotične romane. Po prisotnosti erotike mu sledita Pimlico in Con brio. V Jančarjevem romanu To noč sem jo videl pa neposredne erotičnosti ni.

V Möderndorferjevem delu se srečamo z največ opisanimi erotičnimi scenami. V sintetičnem delu pripovedi jih ni veliko, najdemo opis spolnega odnosa s Sidro, ki ga pripovedovalec nikakor ne doživlja strastno. Pripovedovalec se predvsem spominja mnogih erotičnih ljubljenskih z Ireno. Do nje čuti v prvi vrsti erotično privlačnost, čeprav gre tudi za pravo ljubezen. Vedno sta se ljubila strastno, bila sta neumorna, ker sta v tem uživala. Sprta sta bila težko dalj časa, saj sta kar hlepela po medsebojni bližini. Vsak trenutek sta izkoristila za intimnost, pa čeprav na javnem mestu. Njeni rdeči lasje

so jo delali nenavadno in to je pritegovalo pozornost marsikaterih moških. Pripovedovalec jih je oboževal in v njem so vzbudili silovito poželenje. Dejstvo, da so samo pobarvani, ga ni razočaralo. Ireno je pojmoval celo rdeča hudičevka. Pripovedovalec je poznal vsak del njenega telesa in ga po svoje ljubil. Irenino telo je popolnoma razgalil in se poglobil v detajle.

Podoben način opisovanja erotike je v Pimlicu. Vse pomembne erotične avanture so se zgodile v preteklosti, zdaj se jih Matjaž nostalgичno spominja. Nastjo zelo erotizira in pogreša dni, ko je bila njuna zveza, tako v merilih prave ljubezni kot erotične, na vrhuncu. Tako kot spolni akt pripovedovalca s Sidro ni bil strasten, tako ni strasti med Nastjo in Mitjem. V Con briu je erotika predstavljena predvsem kot Tiborjeva domišljija. Čeprav si obeta in prizadeva, da bi bil odnos s Kati celosten, teh ciljev ne dosega. Prizor, ki se je v resnici zgodil pod tušem, ni bil erotičen, vsekakor pa eden bolj nenavadnih. Situacijo sprva opiše tako, kot bi si jo on želel, da bi s Kati končno izkusil telesno ljubezen. Avtorica opisu dodaja erotično izražanje, v katerem je moč čutiti njuno strast. A Tibor nas razočara z naslednjim poglavjem, ko pojasni, da si je ta erotični del izmislil. Med vsemi moškimi ostaja Tibor najbolj spolno nepotešen. Matjaž in režiser sicer želita ponovno strastno ljubiti, a ker sta bila tega deležna že v preteklosti, hrepenita po ponovni izkušnji. Tibor misli, kako blizu je uresničitvi svoje fantazije in vedno znova ostaja razočaran. Seveda si tudi Jančarjeva Ivan in Horst želita telesnosti z Veroniko, vendar je ta želja že skoraj utopična. V romanu To noč sem jo videl eksplicitnih opisov erotike ne najdemo. Prepričani smo lahko, da je bila strast med Veroniko in Stevom izjemno prisotna, le da je ostala neubesedena. V povezavi z erotiko se v besedilu dvakrat znajde Janko, od tega drugič v vlogi posiljevalca. Za razliko od ostalih treh del, kjer je spolnost prikazana kot nekaj dobrega, se erotiki v Jančarjevem romanu še najbolj približamo v primeru posilstva.

Obscenost erotičnih situacij je najbolj opazna v romanu Tek za rdečo hudičevko. Pripovedovalec in Irena sta v svojih petih letih skupnega življenja doživela marsikatero erotično doživetje. Za popestritev svojega odnosa sta se pretvarjala npr. v vlogi pohotnega starca in nedolžne deklice. Zaradi te sprevržene igre bi bil pripovedovalec skoraj ustreljen. Pripovedovalčeva pohota in spolna sprevrženost na trenutke postaja neokusna. Opisi erotičnih situacij so podkrepljeni še s sočnim besediščem, ki neposredno prikazuje dogajanje. Prav tako se z vulgarnim izrazoslovjem srečamo v

Pimlicu. Jonasovo nagovarjanje Nastje je bilo prostaško in neprimerno. Tudi Matjaž in Mitja ne moreta mimo vulgarnega izražanja. Je pa res, da v Pimlicu ne gre toliko za neposredno prikazovanje erotike kot v Möderndorferjevem romanu. Podobno je v romanu *Con brio*, kjer gre za predvsem erotične fantazije. Najbolj erotičen prizor je pravzaprav plod Tiborjeve domišljije (ljubljenje pod tušem) in se v resnici sploh ni zgodil. Ob vsem prizadevanju za združitev, Tibor postaja že skoraj prostaški in grob. Pisateljica se pri tem ne izraža vulgarno, niti ni zelo neposredna. Še bolj posreden in redkobeseden v vnašanju erotike v besedilo je Jančar v romanu *To noč sem jo videl*. Sprevržene erotičnosti ni, čeprav je Veronika zelo poželjiva ženska.

V vsakem izmed obravnavanih romanov ima erotika določen pomen za zgodbo in odnos dveh partnerjev. Najbolj ključen pomen ima erotika v romanu *Tek za rdečo hudičevko*. Občutek imamo, da je odnos pripovedovalca in Irene temeljil predvsem na spolnosti. Prav tako se Matjaž spominja predvsem občevanja z Nastjo. Roman *Con brio* temelji bolj na Tiborjevi želji po spolnosti. Vseeno bi lahko rekli, da ima erotika pomembno vlogo v njunem odnosu, le da ni uresničena. V romanu *To noč sem jo videl* je erotika prikrita in o njej zgolj sklepamo.

9.5. PRIMERJAVA IRONIJE

Ironija je v obravnavanih štirih romanih različno prisotna. V treh romanih se je pojavi kar precej, medtem ko jo v romanu *To noč sem jo videl* zelo težko najdemo. Tudi med ostalimi tremi romani se kaže na različne načine iz z različno intenzivnostjo. Tako kot erotika je tudi ironija najbolj poudarjena v romanu *Tek za rdečo hudičevko*. Sledi mu Pimlico, še manj ironije je v *Con briu*.

Z ironijo se v *Teku za rdečo hudičevko* srečamo, še preden odpremo knjigo. Podnaslov *ljubávní roman* se ironično ponorčuje iz vsebine romana, ki v svojem bistvu ni ljubezenska, temveč erotična. V Deklevovem in Möderndorferjevem romanu je pri obeh moških opazen ironičen pogled na dogajanje in samoironija. Ljubezensko stanje obeh ni zavidljivo, iz česar se oba posmehujeta. Z zelo intenzivno samoironijo ustvarjata distanco do soočanja z realnimi problemi. Ob še kako resnih situacijah ne moreta ostati zbrana in odgovorna. Matjaž za izboljšanje svojega odnosa z Nastjo in življenja nasploh ne naredi ničesar, v začaranem krogu se vedno bolj vrti v svoji

zafrkljivosti. Kar se tega tiče, pripovedovalec v romanu Tek za rdečo hudičevko naredi nekaj več, a je zaradi svoje nezrelosti in že predhodne ironije pri tem zelo neuspešen. Tiborjev pogled na odnos s Kati, ki mu proti koncu prav tako ne kaže dobro, se razlikuje od prejšnjih dveh. Še vedno je prisotna ironija, a ni tako izrazita in ostra kot v prejšnjih dveh romanih. Je pa res, da je ironična že sama zasnova odnosa med Kati in Tiborjem. To, da si izbereš v možu nadomestnega očeta, je nenavadno. Še bolj ironično je to, da Tibor za to do konca ni vedel. Takšno različno dožemanje odnosa, ki deluje ironično, se zgodi samo v Con briu. Vzrok tega kaotičnega odnosa leži v Katijini odločitvi, da na vprašanja ne bo odgovarjala. Nekoliko ironije je prisotne tudi v izbiri moškega pripovedovalca v romanu Con brio, čeprav je besedilo napisala avtorica.

Tako kot pripovedovalec v Möderndorferjevem romanu tudi Tibor na situacijo pogleda skozi filmske oči. Ker si Tibor prizna, da ne zna pisati za film, s tem početjem preneha, v Teku pa pripovedovalec pogosteje gleda na dogajanje kot režiser.

V romanu Pimlico je zraven samoironije distanca do realnega ustvarjena še z ironičnim tretjeosebним pripovedovalcem, ki se pojavi samo v zadnjem poglavju v filmskem stilu »Nekaj let pozneje...« Celoten prizor učinkuje ironično, saj dvomimo, da gre za resnično dogajanje. Ironični vsevedni pripovedovalec omogoči razdaljo do besedila. Najbolj karikirana sta Mitja in njegova spremljevalka, ki delujeta skrajno banalno. Ironija je prisotna v pripovedovalcu in njegovi vsevednosti, v sklepu pa se izkaže prav njegova nevednost. O izteku dogajanja namreč le ugiba. To je vsekakor posebnost romana Pimlico.

Največ humorja v povezavi z ironijo je prisotnega v Matjaževi pripovedi v Pimlicu in pripovedovalčevi v Teku za rdečo hudičevko. Svoja razmišljanja ves čas dopolnjujeta s humornimi pripombami in včasih nekoliko zbadljivimi opazkami. Nekatere situacije v Teku za rdečo hudičevko so prav komične. Pripovedovalčevo zapletanje v laži in njegova neodgovornost naredita celotno dogajanje bolj sproščeno, s čimer je ponovno ustvarjena razdalja do besedila.

V romanu To noč sem jo videl ironije skoraj ne najdemo. Roman obravnava predvojni in vojni čas, ki narekujeta drugačen odnos do stvarnosti. Vsi pripovedovalci na dogajanje gledajo zelo resno. Tako kot je v Con briu prisoten izvorni nesporazum, lahko najdemo nesporazum tudi v romanu To noč sem jo videl. Vendar nesporazum v

Jančarjevem romanu nikakor ni ironičen. Lahko govorimo le o samoironiji. Veronika se v pogovoru s Stevom, v polni gostilni, pošali na račun svoje ljubezenske situacije. Ironično si oddahne, da bo lahko Stevo ustrelil njenega moža, še preden bo on njiju. Rahla samoironija se pojavi še pri Horstu, ki svoje šepanje pojasni s stalno navzočnostjo življenja in smrti. Samoironija še zdaleč ni tako izrazita kot v ostalih treh besedilih. Tudi humorja ni prav veliko. Vseeno pa pripoved kljub vsej resnosti svojega časa in žalostni usodi zakoncev ni čustveno raznežena niti sentimentalna.

Zgodba Möderndorferjevega romana je poleg pripovedovalčevega iskanja Irene grajena tudi na njegovih spominih in ironičnem razmišljanju, zato lahko rečemo, da ima ironija pomembno vlogo v romanu. Izoblikuje tudi pripovedovalčev značaj. Podobno je v Pimlicu, kjer je ironija skoraj bolj poudarjena kot zunanje dogajanje. Ironija predvsem zavira Matjaža, da bi storil kaj proti svoji pasivnosti. V Con briu je Katijin in Tiborjev ironični odnos ključen za dogajanje. Zgodba bi se zagotovo odvila drugače, če si Kati ne bi vsega zastavila tako nenavadno. V Jančarjevem romanu pa ironije skoraj ne zaznamo.

10. SKLEP

V raziskovalni nalogi sem se ukvarjala s štirimi slovenskimi ljubezenskimi romani, ki sodijo v čas sodobne književnosti. Besedila omogočajo bralcu prepoznavanje zgodbe, ki posreduje predvsem posledice ljubezenskih bolečin glavnih oseb. Vzdušje pa zaradi tega ni zamorjeno, niti solzavo. Sodobni roman se temu uspešno izogiba z vpletanjem ironije in komičnih prizorov, vnašanjem erotičnih motivov in zmanjševanjem resnosti slovesa med ljubimcema. V raziskovalni nalogi se nisem ukvarjala s stopnjo odmika sodobnega romana od klasičnega romana. Namen raziskovalne naloge je primerjava v raziskavo vključenih romanov, prodreti skušam v osrčje vsakega od njih, nato pa med njimi poiskati stičišča in morebitne podobnosti. Ugotavljam tisto samosvojo novo pot, po kateri gre vsak izmed izbranih ljubezenskih romanov.

V vseh romanih opažam vlogo izrazitega zapleta in razpleta, ki zgodbam dajejo napetost, pritegnejo bralca in vzbudijo v njem željo po nadaljnjem branju vse do zadnje strani. Zgodbe so vsaka po svoje edinstvene. Uvedba prvoosebnega personalnega pripovedovalcem se kaže kot stalnica obravnavanih romanov. Ugotavljam, da so usodne ženske zaradi svojih temperamentnih lastnosti v vseh besedilih vzrok moške nespameti. V vseh romanih je mogoče vsaj do neke mere določiti dogajalni prostor in čas. Predvsem pa romanom daje možnost oddaljitve od tradicionalnega ljubezenskega romana prisotnost erotičnosti in ironije. Našla sem ju v treh besedilih (v romanu *To noč se jo videl le rahlo zaznavno*), vendar različno prikazani in odmerjeni.

Avtor Milan Dekleva se v romanu *Pimlico* melodramatičnosti izogne z vpeljavo irealnega zadnjega poglavja, kjer se edinkrat srečamo s tretjeosebni pripovedovalcem, za katerega menimo, da je vsevedni, izkaže pa se za »nevednega«. Vpelje nas v dogajalni prostor, ki ga razumemo predvsem v metaforičnem pomenu. Romanesko zgodbo pripovedujeta moški in ženski pripovedovalec, ki prikazujeta vsak svoj del odnosa. Vključen je še drugi moški pripovedovalec, ki pomaga že tako omajan odnos med ljubimcema še dodatno razdreti. Opažam, da sta moška pripovedovalca bolj ironična in bolj erotizirata pripoved kot ženska pripovedovalka. Prisotnost erotike in ironije v romanu je velika, kaže se v dialogih, razmišljanju, spominih. Ljubezenskega slovesa, ki je sicer osrednji motiv zgodbe, ne dojemamo s trpkostjo in preveliko resnostjo, kar je doseženo z vpeljavo velike mere ironičnosti.

Dokazujem, da roman *Pimlico* obravnava resno temo, kar razhod partnerjev vsekakor je, a jo prekrije z ironičnim humorjem in razgiba z erotiko.

Roman *Con brio* se sentimentalnosti rešuje z razgibano zgodbo, razpeto med realnostjo in fikcijo, ki pa sta vseeno jasno ločeni. Poudarjena erotičnost je del Tiborjeve fikcije, erotično dražljivo je tudi Katijino izmikanje telesnosti. Vodilo zgodbe je nenavaden, ironičen nesporazum. Dokazujem, da se želja po očetovski skrbi in ljubezni nikakor ne more skladati s pravo strastjo in erotično avanturo. Situacijo bi lahko dojemali skrajno resno, a se oba lika ne moreta izogniti ironičnosti, kar zgodbo nekoliko sprosti in jo odmika od patetike. Utemeljila sem, da *Con brio* ni le jadikovanje zavrženega in ljubosumnega ljubimca, ampak z žarom odigrana ljubezenska igra, ki temelji na nevsakdanji postavitvi odnosa.

Menim, da Jančarjev roman izstopa v inovativni gradnji ljubezenske zgodbe. Pripoved ni grajena na vnašanju erotičnih motivov, komičnih ali ironičnih situacij. Pripoved petih različnih pripovedovalcev omogoča spoznanje celotne in popolne zgodbe. Kljub odsotnosti erotike ugotavljam, da je ljubezensko čustvo prikazano kot pomemben razlog za usodna dejanja. Hkrati pa gre za vojni čas, ki še dodatno zaznamuje obravnavani roman. Opažam, da roman ni samo ljubezenski, ampak tudi vojni. Utemeljujem, da lahko roman *To noč sem jo videl* dojemamo najbolj večplastno. Resnost vsebine je največja in najusodnejša, saj gre za izgubo človeških življenj. Zaključujem, da je resnična ljubezenska in vojna zgodba pretresljivo prikazana na inovativen način, skoraj brez erotičnih in ironičnih elementov, vendar kljub vsemu ne govorimo o melodramatičnosti.

V romanu *Tek za rdečo hudičevko* opažam izjemen poudarek na vnašanju erotičnih motivov in ironične distance do lastne pripovedi. Resno sprejemanje situacije, kakršna je, je za pripovedovalca pretežko, zato se temu uspešno izmika s posmehovanjem, tudi iz samega sebe. Avtor s komičnimi prizori in zabavnimi pripovedovalčevimi pripombami mehča trpkost Ireninega odhoda. Na tak način tudi bralec odkrije pretresljivost zgodbe šele na koncu. Ugotavljam, da je v tem romanu prisotnih največ erotičnih elementov, tudi obscenih. Srečujemo se tudi z najbolj vulgarnim besediščem. Menim, da ima spolnost velik pomen v odnosu med Ireno in pripovedovalcem. Ugotavljam, da roman *Tek za rdečo hudičevko* lahko z gotovostjo uvrščamo med

erotične romane, ki kljub grobem jeziku in izraziti ironiji obravnava resno stisko pripovedovalca.

V raziskovalni nalogi sem dokazala, da si je vsak ljubezenski roman po svoje načrtal pot in dokazal svojo edinstvenost ter odmik od tradicionalnega ljubezenskega romana. V Pimlicu to opažam kot veliko pojavnost ironije in erotike, ki nadomestita možno razčustvovanost ob slovesu. Menim, da roman *Con brio* na zanimiv način prikazuje različno pojmovanje ljubezni in partnerske vloge v odnosu. S nekaj prisotne ironije in erotičnosti drži bralca v napetosti do konca. Jančar gre s svojim romanom po drugačni poti. Kot zunajliterarno snov izbere vojni čas in s tem povezano kruto usodo zakoncev, ki jo prikaže večplastno in inovativno. Roman *Tek za rdečo hudičevko* uvede ironijo že v podnaslovu, močno je erotizirana predvsem glavna ženska oseba. Ugotavljam, da roman *Tek za rdečo hudičevko* izbere erotiko kot osrednje gibalno zgodbo.

Opažam, da se v romanih pojavljajo tudi stalnice, ki jih razumemo kot skupne težnje sodobnega slovenskega ljubezenskega romana.

11. ZAKLJUČEK

Pri vseh obravnavanih avtorjih je mogoče opaziti določeno univerzalnost, ki se kaže kot vpeljava stalnic sodobnega slovenskega romana, hkrati pa so tudi romaneskno unikatni. Vsaka zgodba se na svoj način odmika od tradicionalnega in je vredna vse bralčeve pozornosti. Skupna točka vsem romanom je ljubezen, ki ostaja vedno aktualna tema. Besedila so zagotovo tudi klasična, kar pomeni, da so estetska, spoznavna in etična razsežnost uravnotežene. Besedila odpirajo široko pomensko polje, ki ga bralec dopolnjuje s svojo domišljijo ter kritično presojo. Tudi meni so se odprla številna nova področja, o katerih do sedaj nisem razmišljala. Romani so mi dali možnost presojati problematiko tako vsakdanjega življenja kot tudi kompleksnih ljubezenskih odnosov. Odkrila sem nova pojmovanja ljubezni in spoznala pestrost človeških odnosov, s katerimi se do sedaj še nisem srečala. Zaradi večplastne in pomensko zanimive teme, ki me je takoj pritegnila, me je raziskovalno delo veselilo in mi prineslo mnoge nove izkušnje in spoznanja. Branje romanov mi je bilo v užitek in me spodbudilo v nadaljnje odkrivanje in preučevanje biserov slovenske literature.

12. LITERATURA

- BOROVIK, Silvija. Hoja za ljubeznijo. *Večer*, 24. avgusta 1998, let. 54, št. 194, str. 11.
- ČRV SUŽNIK, Mateja. Obravnava modernega romana: razdalje in bližine v romanih Pimlico Milana Dekleve in Neznosna lahkost bivanja Milana Kundere. *Slovenščina v šoli*, 2006, let. 11, št. 2, str. 25–28.
- HOSTNIK, Majda. Intervju: Vinko Möderndorfer: Pišem, ker bežim iz tega vašega življenja. *Dnevnik* [Online]. 15. januarja 2005, [Citirano 11. januarja 2015]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.dnevnik.si/vec-vsebin/108635>.
- KENDA, Jakob J. Slovenska Šeherezada: Vinko Möderndorfer: Tek za rdečo hudičevko. *Razgledi*, 4. septembra 1996, let. 44, št. 16, str. 22.
- KORUN, Barbara. Nostalgичne reminiscence. *Razgledi*, 8. junija 1998, let. 46, št. 14, str. 30.
- KOS, Janko: *Očrt literarne teorije*. 4. izd. Ljubljana: DZS, 1996. 188 str. ISBN 86-341-1286-1.
- LOVEC, Zdenka. Ljubezen kot bolečina in nostalgija. *Primorska srečanja*, 1997, let. 21, št. 189, str. 81.
- LUTAR IVANC, Aleksandra et al. *Album slovenskih književnikov*. 1. natis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. 326 str. ISBN 10 86-11-17503-4.
- MAHNIČ, Katarina. Berljiva zgodba: Vinko Möderndorfer, Tek za rdečo hudičevko. *Dialogi*, 1996, let. 32, št. 9/10, str. 62–63.
- NAGLIČ, Miha. To noč sem jo videl. *Gorenjski glas*, 2. septembra 2011, let. 64, št. 70, str. 19.
- NEŽMAH, Bernard. Drago Jančar, To noč sem jo videl. *Mladina*, 1. julija 2011, št. 26, str. 66.

- PARTLJIČ, Tone. Med Rašomom in Antigono: Drago Jančar: To noč sem jo videl. *Večer*, 4. oktobra 2010, let. 66, št. 230, str. 13.
- RIHAR, Lenart. Drago Jančar, To noč sem jo videl: Modrijan 2010. *Tretji dan*, 2011, let. 40, št. 3/4, str. 144.
- *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: DZS, 1994, str. 205-311. ISBN 86-341-1111-3.
- *Veliki slovar tujk*. Ljubljana: Cankrajeva založba, 2006, str. 332. ISBN 961-231-564-7.
- ZUPAN SOSIČ, Alojzija: *Robovi mreže, robovi jaza: sodobni slovenski roman*. Maribor: Litera, 2006. 367 str. ISBN 961-6604-02-3.
- ZUPAN SOSIČ, Alojzija: *Zavetje zgodbe: sodobni slovenski roman ob koncu stoletja*. Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2003. 222 str. ISBN 961-6098-48-9.

13. VIRI

- DEKLEVA, Milan: *Pimlico*. Ljubljana: Študentska organizacija Univerze, 1998. 138 str. ISBN 961-6211-26-9.
- JANČAR, Drago: *To noč sem jo videl*. 1.izd., 3. natis. Ljubljana: Modrijan, 2010. 189 str. ISBN 978-961-241-458-0.
- MÖDERNDORFER, Vinko: *Tek za rdečo hudičevko: ljubávni roman*. Maribor: Obzorja, 1996. 197 str. ISBN 86-377-0804-8.
- SVIT, Brina: *Con brio*. Ljubljana: Nova revija, 1998. 172 str. ISBN 961-6017-62-4.